Lodzer Tageblat № 161

Opłata pocztowa uiszcz. ryczałtem

פרייז 15 גראשען

לאָדזשער טאָגעבלאַט

היינט 6 זייטען.

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 100-57, פון אַדמיניסטראַציע 100-47

דינסטאג, ח' תמוז תרצ"ב | 12 lipca 1932 | 25-טער יאהרגאנג

דייטשלאנד איז בירגער-קריג

דירעקטאר פון די יונקערס-פאבריקען געפאלען א געשאסענער; ארבייטער-מאביליזאציע געגען די היטלעריסטען; „אייזערנער פראנט" בע־הערשט דארטמונד; שטורם-אפטיילונגען ווערען בעשאסען פון באריקאדען און פענסטער; באמבען-קאמפען אין ברעמען. פארמערע שלאכטען אין א ריהע אנדערע שטעט. גרויסע צאהל טויטע און פערוואונדעטע

בלוטיגער פארשפּיל צו די פארשטעהענדע רייכסטאג-וואהלען

בערלין, 11. יולי (סב.) די נאַכט פון זונטאַג אויף מאָנטאַג איז אַדורך אין גאַנץ דייטשלאַנד אויסערגעוועהנליך בלוטיג.

צום ערשטען מאָל זענען די רעפּובּליקאַנישע רייכסבאַנער אָפּטיילונגען אַרויס געטרעטען אַלס אַנגרייפענדער צד די היטלעריסטען האָבּען געליטען שווערע פערלוסטען. די צאָהל טויטע און גאַנצען לאַנד זעהט אויס צו זיין זעהר בעדייטענד; פון דער פּראָווינץ קומען בלויז אָן נייע ידיעות.

דערווייל קען מען דעם פערלויף פון די קאמפּען פאַרשטעלען אויף פאָלגענדען אופן.

די בעדייטענדסטע געשעהענישען, וואָס האָבּען גענומען דעם אייגנרוק פון א רעגולערען קאַמף האָבּען זיך אָפּגעשפּילט זונטאַג 11 אָוונד און פרוה ביי אָהלאַו און שלעזיען. די רעפּובּליקאַנער האָבּען פון א בעהאַלטענעם אָרט אָפּגעוואָרט די היטלעריסטען, וואָס זענען דאַן צוריקגעקעהרט פון מאַנעווערעס און זיי בעגעגענט מיט רעוואָלווער שאָסען. צוויי היטלעריסטען זענען באַלד געפאַלען טויט אויפ'ן אָרט, דריי האָבּען בעקומען שווערע וואונדען און א פּאָר צעהנדליג לייכטע.

די אָרטיגע פּאָליציי קרעפטען שוין צוזאַמען מיט די לאַנד-יעגערס האָבּען זיך אַרויסגעוויזען פאַר גישט גענוגענד אויף צו א נעטראליזירען. עס איז דער ריבער אַרויסגערופען געוואָרען פון ברעסלוי א באַטאַליאָן רייכסווער, וועלכער איז אָנגעקומען אויף לאַסט-אויטאָס דאָס מיליטער האָט רוהיגעגעלט די שטאָט און זיך בעטייליגט אין אונטער־דריקען די נאַסען-קאמפען. דאָס איז דער ערשטער פאַל, וואָס די רייכסוועהר האָט דירעקט גענומען אַנטייל אין בירגער-קריג. די שיסעריי אין דער שטאָט האָט גורם געווען צו ווייטערע קרבנות. די קוילען האָבּען צווישען אַנ־דערן פערוואונדעט צוויי פרויען, וואָס האָבּען אַרויסגעקוקט פון די פענסטער.

אין רעכסאַו איז נעכטען אָוונד פאַר געקומען א קאָנגרעס פון דער אָרטיגער היטלעריסטישער אָרגאַניזאַציע.

פאַר 12 ביינאַכט איז פאַר'ן בנין פון היטלעריסטישען קלוב אַדורכגעפאָה־רען א ראַוווער-אָפּטיילונג פון רייכסבאַ־נער; אין דער שפּיץ האָט זיך געפינען דער הויפּט-דירעקטאָר פון די יונקער'ס פאַבריקען, אינזש. פויערהייט. די היט־לעריסטען האָבּען „בעגריסט" די ראָוועֿ־זשיסטען מיט א רעוואָלווער-פייער פון די פענסטער און פון גאָרטען אַרויס. אינזש. פויערהייט האָט בעקומען א קויל אין קאָפּ און געשטאָרבּען אויפ'ן אָרט. 7 האָבּען בעקומען שטערבליכע וואונדען, פיל אנדערע זענען לייכט פערוואונדעט געוואָרען.

די היטלעריסטען זענען בהמון אַרויס פון גאָרטען און מיט אויסגעשרייען, „שטורם אָפּטיילונג פאָרווערטס" בעפאַ־לען די ראָוועזשיסטען מיט גומי-שטע־קענס. עס איז פאָרגעקומען אַן'עקשנות'-דיגער קאַמף. די רעפּובּליקאַנער האָבּען געמוזט אַנטלויפען.

די ידיעה וועגען טויט פון אינזשיניער פויערהייט האָט עלעקטריזירט אַלע אַר־בייטער פון די יונקערס-פאַבריקן און ביי נאַכט איז ערקלערט געוואָרען א מאָבּי־ליזאַציע געגען די היטלעריסטען.

5 פאַרטאָגס איז דער מצב און דעס־סאַו געווען א דראָהענדער. אין שטאָט קומען אָן מאַסען רייכסוועהר-אָפּטיילונ־גען.

אין עקענפערד, ביי קיל, איז נעכטען פאָרגעקומען א צוזאַמענפאָהר פון קליי־נע אָגראַריער. שפּעט ביינאַכט האָבּען די היטלעריסטען איינגעאָרדענט אַנ'־אָנפאַל אויפ'ן לאָקאַל. זיי האָבּען זיך אַריינגעריסען אין זיצונגס זאַל און פער־שיט מיט רעוואָלווער קוילען דעם פּרע־זידיום טיש.

2 פּערזאָן זענען באַלד געפאַלען טויט און פיל אַנדערע פערוואונדעט.

אין גלישטאַט, אין די האַרץ-געבירג, האָבּען די רעפּובּליקאַנישע רייכסבאַנער־אָפּטיילונגען פון א בעהעלטעניש אָנגע־פאַלען אויף די דורכמאַשירענדע שטורם אָפּטיילונגען.

עס איז פאָרגעקומען א שיסעריי א היטלעריסט איז דערהרג'עט געוואָרען, פינף האָבּען בעקומען וואונדען, די אי־בריגע זענען אַנטלאָפען.

אין דאָרטמונד האָט דער „אייזערנער פראָנט" ערקלערט א מאָביליזאַציע גע־גען די היטלעריסטען. ביז שפּעט ביי־נאַכט האָט זיך די שטאָט געפינען אין די הענד פון „אייזערנעם פראָנט" עס זענען איינגעאָרדענט געוואָרען פאָרמע־לע אָבלאַוועס אויף מיטגלידער פון די שטורם-אָפּטיילונגען, וועלכע מען האָט צושלאָגען מיט שטעקענס.

אין האַמבּאָרן, ביי דויסבורג האָבּען די צוריקקעהרענדע שטורם אָפּטיילונגען אָנגעטראָפען אויף באַריקאַדען. פּאָליציי־טיג האָט מען אויף זיי געהאַגעלט מיט קוילען פון פענסטער און דעכער. די צאָהל טויטע און פערוואונדעטע איז גישט בעקאַנט, ווייל די שיסעריי האָט געדויערט א גאַנצע נאַכט און די פּאָ־ליציי-קרעפטען האָבּען זיך אַרויסגעוויזען פאַר גישט גענוגענד אויף צו בעה־הערשען די לאַגע.

אין אייבעלשטאַט (נידער פראַנקען) האָט זיך אָבּגעשפּילט א בלוטיגע שלאַכט אין פערזאָן איז טויט 9 שווער פער־וואונדעט.

בעת די גאַסען-קאַמפען אין ברעמען האָט די פּאָליציי געוואָלט אינטערווענירען. דאַן האָט אַנ'אומבעקאַנטע פּערזאָן געוואָרפען א באָמבּע. איין פּאָליציאַנט איז דערהרג'עט געוואָרען, אַנדערע — שווער פערוואונדעט.

אין כעמניץ (זאַקסען) האָט די פּאָ־ליציי אין דער וואוינונג פון א וועבער־מייסטער ענטדעקט א געהיימען געווער-לאַגער. עס איז קאָנפיסקירט גע־וואָרען 200 גראַנאַטען, איבער 100 רעוואָלווערען.

גאנץ זאכסען איז אין ייטער פון בירגער-קריג

לייפציג, 11 יולי (ספעצ.) פון פעשידענע שטעט אין זאקסען קומען אָן ידיעות וועגען בלוטיגע גאסען-קאמפען.

א בעזונדערס דראָהענדען כאראַקטער טראָגען די געשעהענ'שען אין די גרעסערע אינדוסטרי-שטעט. די לעצטע 3 טעג קומען פאָר בלוטיגע קאמפען אין לייפציג, האַלע, דרעזדען, כעמניץ פלאוען, צוויקאו, גרימא, צייטצו, זאנצערס־דאָרף און אנדערע.

ס'זענען פערהאַן פיל טויטע און הונדערטער פערוואונדעטע.

בריינינג טרעט שארף ארויס געגען לאזאנער טראקטאט

ווארפט ארויף די שולד אויף פאפען'ס רעגירונג און אויף היטלער'ן

בערלין, 11. יולי (סב.) אויף די נעכטיגע פערזאַמלונג פון די צענטרום-פּאַרטיי האָט גערעדט דער געוועזענער רייכס־קאַנצלער בריינינג. ער האָט ערקלערט, אַז די רעפּאַראַציע-זאַך האָט זיך שוין בעפונען דורך זיין רעגירונג אויף דעם געלייזטען פונקט און אַז דייטשלאַנד מיט דריי מיליאַרד מאַרק וועט אין 6 חדשים אַרום גישט ווערען זיין קיין 3 מאַרק.

בריינינג האָט אָנגעגריפען די רעגי־רונג. ערקלעהרענדיג, אַז די פעראַנט־וואָרטליכקייט פאַר לאָזאַן טראָגען די רעכטע גרופּירונגען, און צוזאַמען מיט זיי די היטלעריסטען, וואָס שטיצען פאַפּענס-רעגירונג.

דער בייערישער פּרעמיער, העלד-האָט אָנגעגריפען די לעצטע רעקרעטען און דעם לאָזאַנער אָפּמאַך.

דער וויצע-פּרעזעס פון רייכסטאָג, עסער, האָט ערקלערט אויף א מיטינג אין קייזערסלאַוטערן, אַז נישט דער צענ־טרום און אויך נישט די בייערישע פּאָלקס פּאַרטיי וועלען נישט ראַטיפיצי־רען דעם לאָזאַנער אָפּמאַך. דער צענ־טרום וועט פאָרבּעהאַלטען אַנ'ענטשפּרע־כענדע אַקציע. דער טאָג פון 31. יולי וועט דעצידירען וועגען די לאָזאַנער אָפּמאַכען.

נאך דער לאזאנער קאנפערענץ

צופרידענהייט אין פראנקרייך

פּאַריז, 11. יולי (סס) די גאַנצע פּרעסע דריקט אויס צופרידענהייט צו־ליב'ן ערפאָלג פון דער לאָזאַנער קאָנ־פערענץ.

די צענטרום- און לינקע צייטונגען ריהמען העריא'ן.

וואס שרייבט די דייטשע פרעסע?

בערלין, 11 יולי (ספעציעל) די שטימען פון דער דייטשער פּרעסע מכח לאָזאַן זענען פערשידענאַרטיג.

די אונאָפּהענגיגע צייטונגען ווי „בער־לינער טאַגעבלאַט" און „פאָסישע צייטונג", ווי אויך די לינקע פּרעסע שריי־בען אונטער די גוטע זייטען פון ם אָפּמאַך פאַר דייטשלאַנד.

די הוגענבערג-פּרעסע, ווי „דער טאָג" דאַן דער „לאָקאַל-אַנצייגער", און אַנ־דערע זאָגען זיך נעגאַטיוו אַרויס וועגען אָפּמאַך.

ווען נישט לאזאן בלייבט ווייטער איז קראפט דער יאנג-פּלאן

לאָנדאָן, 11. יולי (ספעציעל) די ענגלישע פּרעסע דרוקט אויס איהר צו־פרידענהייט מיט לאָזאַן. די צייטונגען שטרייכען אונטער, אַז אין פאַל ווען דער לאָזאַנער אָפּמאַך וועט נישט ראַ־טיפיצירט ווערען דאַן הערשט נישט צו פערפליכטען דעם יונג-פּלאַן.

אלגעמיינער דייטשער פערבאנד פון סוחרים און אינדוסטריעלער שיצט יוד. פירמעס געגען בויקאט

בערלין, (יט"א) דער אַלגעמיינער דייטשער פערבאַנד פון סוחרים און אינדוסטריעלער האָט געגרינדעט א ספּע־ציעלע קאָמיסיע, וואָס האָט אַלס ציל צו בעשיצען יודישע פירמעס פאַר דער אַנטי-יודישער באָיקאָט בעוועגונג און צו שטיצען יודישע פירמעס, וואָס ליידען אין רעזולטאַט פון דער באָיקאָט-העצע.

די דייטשע יודען און די רייכסטאג-וואהלען

בערלין, (יט"א) דער „צענטראַל-פעראיין" פון די דייטשע יודען האָט פערעפענטליכט א מאַניפעסט, וואָס שטעלט פעסט, אַז די דייטשע יודען אַלס אַזעלכע טרעטען נישט אַרויס מיט א זעלבסטשטענדיגע פּאָליטיק אין צוזאַמענ־האַנג מיט די רייכסטאַג-וואַהלען. דער איינציגער לאָזונג איז נישט צו שטימען פאַר קאַנדידאַטען, וואָס געהערען צו אַן'אַנטיסעמיטישער פּאַרטיי. עס מיזען געמאַכט ווערען אַלע אַנשטרענגונגען, דאָס זאָל נישט קומען צו דער מאַכט די פּאַרטיי, וואָס שטרעבט צו בערויבען די יודישע וועהלער פון זייערע רעכט. אונטער די דאָזיגע לאָזונגען האָט דער „צענטראַל פעראיין" צונויפגערופען אין בערלין 10-וואַהל מיטינגען אויף דינס־טאָג דעם 12-טען יולי.

געגרינדעט א ענגלישע געזעלשאפט פאר'ן ארץ-ישראל מוזיי

לאָנדאָן, (יט"א) אין „טיימס" איז ערשינען א בריף אונטערגעשריבען דורך סער ראָבערט מאָנד, סער ראָנאַלד סטאָרס, אונטערן מיניסטער סער הער־בערט סאַמיועל, לעדי ערטער און דורך דעם בערוהמטען אַרכעאָלאָג סער פלינ־דערס פעטרי וועגען דער קאָנסטיטואי־רונג פון א געזעלשאַפט פון פריינד פון ארץ ישראל מוזיי.

די געזעלשאַפט האָט זיך געשטעלט פאַר אַנ'אויפגאַבע צו זאַמלען אין דער גאַנצער וועלט א"י-קונסט זאַכען, כדי צו גרינדען א מוזיי אין ארץ ישראל. עס דראָהט א געפאַהר, דאָס פיל נעגענ־שטאַנדען, וואָס וואַרפען א ליכט אויף דער ענטוויקלונג פון דער יודישער, מו־זולמענישער און קריסטליכער רעליגיע־זער קונסט וועלען פערלוירען נעהען, אויב מען וועט נישט זאַרגען וועגען זייער קאָנסערווירונג.

שפאנישער פארלאמענט אנגענומען א געזעץ ווענען איבערגעבען יודען די שוהל אין קארדאווא

מאַדריד, (יט"א) דער שפּאַנישער פּאַרלאַמענט האָט אָנגענומען א געזעץ, וואָס איז פאָרגעלעגט געוואָרען דורך דעם. אַנטאָניאָ זשאַן. וועגען איבערגע־בען די אַלטע שוהל אין קאָרדאָווא אין רשות פון ספרדישער יודישער אָרגאַני־זאַציע.

קאָרדאָווא איז בערימט אין דער יודישער געשיכטע אַלס געבורטס-שטאָט פון רמב"ם. די קאָרדאָווא-שוהל איז דער איינציגער יודישער בנין, וואָס איז גע־בליבען נאָך דער שחיטה אין קאָרדאָווא אין יאָהר 1391.

==§==

געגרינדעט א יוד. לאנדסמאנ שאפט „קאנגרעס-פוילען" אין ווין

ווין, (יט"א) די טעג האָט זיך דאָ קאָנסטיטואירט די ניי געגרינדעטע יודי־שע „לאַנדסמאַנשאַפט קאָנגרעס פּוילען", צו וועלכער עס געהערען כמעט אַלע קאָנגרעס-פּוילישע יודען, וואָס לעבען אין ווין. די לאַנדסמאַנשאַפט איז א פּאָ־ליטיש און אומפּאַרטייאיש און איהר אויפגאַבע איז בעיקר געגענזייטיגע סאָ־ציאַלע הילף, יודישע קולטור-אַרבייט און געזעלשאַפטליכע פערוויילונגען. די לאַנדס מאַנשאַפט האָט אויך א קליינעם פאָנד פאַר קראַנקען-הילף און פאַר קליינע אָהן-פּראָצענטיגע הלואות. אין פּרעזי־דיום איז ביי דער קאָנסטיטואירונג גע־וועהלט געוואָרען איזידאָר ווייסמאַן (פּאָרזיצער) און וואָלא אַלטער, ל. שיינ־פעלד (וויצע-פאָרזיצער).

—§—

צום טויט פון אונזער פערזינסטפולען לאַנגיעהריגען מיטגליד

נ"ע בּאריס עיטינגאָן

דריקען מיר אויס דער פאַמיליע און דער פערוואַלטונג פון דער אקציען-געזעלשאַפט „נ. עיטינגאָן און קאָמפּ" אונזער טיפסטען ביילייד.

די פערוואַלטונג
פון „חסד של אמת ומנחמי אבלים" לאָדז.

טיף געטראָפען איבער'ן פריהצייטיגען טויט פון אונזער זעהר געעהרטען און געאַכטעטען מיטגליד

נ"ע בּאריס עיטינגאָן

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען ביילייד דער געעהרטער פאַמיליע.
המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים!

די פערוואַלטונג פון „מחזיקי חולים" קילינסקי 120
די פערוואַלטונג פון „גמילת חסדים" גלובּנאַ 62

צום טויט פון אונזער פערדינסטפולען לאַנגיעהריגען מיטגליד

נ"ע בּאריס עיטינגאָן

דריקען מיר אויס דער פאַמיליע און דער פערוואַלטונג פון דער אקציען-געזעלשאַפט „נ. עיטינגאָן און קאָמפּ." אונזער אינניגסטען ביילייד.
המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

די פערוואַלטונג פון „לינת הצדק"

כשר Bar „Rogożyka" Zielona 11 tel. 189-14
מאַכט בעקאַנט, דאָס צוליב'ן פאַלען פון די פרייזען פון געפליגעל זענען די פרייזן פון היינט אָן רעדוצירט געוואָרען
א מיטאָג מיט געפליגעל 1.75 זל.
ס'ווערט געבעטען די ג' געסט זיך איבערצייגען!
ערשטקלאַסיגע און שנעלע בעדינונג!

בעמ.: צוליב דעם צופרידענשטעלען פון די ג' געסט האָבּען מיר אַנגאַזשירט דעם לאַנגיעהריגען קוכמייסטער פון „פּיקאַדילי"
מיר עמפּפעהלען די בעסטע אָרעבדבּריטעלען צו קאָנקורענץ-פרייזען
ערשטקלאַסיגע און שנעלע בעדינונג!

בלוטיגער אנפאל פון בעדואינער אין איראק

פערניכטעט אלע דורכגעפיהרטע ארבייטען ביים לייגען די מאסול-נאפט-רעהרען

פאריז, 11 יולי (ספעצ.) „האוואס"-אגענטור מעלדעט פון ירושלים: לויט נאך נישט בעשטעטיגטע ידיעות זאלען בעדואינער האבען אנגעפאלען אויף ארבייטער, וואס זענען בעשעפטיגט ביים לייגען די נאפט-רעהרען אין איראק.

די בעדואינער זאלען האבען אומגעבראכט 60 ארבייטער. אלע ביז-איצטיגע אדורכגעפיהרטע ארבייטען זענען פערניכטעט געווארען.

גרויסע מאניפעסטאציע אין ווארשא געגען די דייטשע רעוויזיע-פלענער

ווארשא, 11 יולי (ספ.) אויפ'ן פלאץ פון מארשאל פילסודסקי אין ווארשא איז היינט פארגעקומען אן אימפאזאנטע מאניפעסטאציע געגען דער פערשטארקטער רעוויזיאניסטישער תשוקה אין דייטשלאנד לגבי די פוילישע מערב-גרעניצען.

עס איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע, אין וועלכער עס זאגט זיך, אז דאס גאנצע פוילישע פאלק וועט ווי איין מענש זיך שטעלען אויפ'ן רוף פון דער רעפובליק און שיצן יעדען שפאן פוילישער ערד.

אן אמעריקאנער יוד אויסגעפיהרט א מיניאטור פון משכן

ניו-יארק (י.ט.א.) דער 76-יעה'יגער יודישער סוחר מאריס גלאסבערג, וועלכער האט זיך צוליב זיין קראנקייט צוריקגעצויגען פון אלע געשעפטען, האט גאך א פאריאהריגער וארגפעליגער ארבעט אויסגעפיהרט א מיניאטור פון משכן, וואס משה-רבנו האט געלערענט די יודען בויען אין מדבר.

דער מאדעל איז פיער פיס די לענג און די ארומיגע וואנד איז ארום 12 פיס די לענג. ער בעשטעהט פון 259 טיילען און האט אלע מכשירים און פרטים וואס זענען אנגעוויזען אין דער תורה.

מאריס גלעסבערג האפט, אז דער מאדעל וועט ארויסגעשטעלט ווערען אויף דער אלוועלטלעכער אויסשטעלונג אין טשיקאגא אין יאהר 1933.

טראגישער סוף פון א פילם-אויפנאהמע

ביים זרעהען א קריגס-פילם אין האליוואוד, איז פארגעקומען א סצענע פון א אנגריף פון אן אעראפלאן אויף א לאסט-אויטא, פון וועלכען מען האט זיך פערטיידיגט מיט קויהלען-ווארפער. דער פליהער האט זיך בעת מעשה פערלוירען, אז דער אעראפלאן איז אראפגעפאלען און ער האט געפינען דעם טויט.

בעדייטענד פערקלענערט די טראנספארט-בעוועגונג אויף די פוילישע באהנען

ווארשא, 11 יולי (טעלעפ.) אין יוני האט זיך די טראנספארט-בעוועגונג אויף די פוילישע באהנען פערקלענערט מיט 30,8 פראצענט אין פערגלייך מיט חדש מאי. דעריבער זענען אפגעשטעלט געווארען אין רעזערוו 17.892 וואגאנעס.

פאביאניצער הויז-בעזיצער שטיצען אונטער די דעמיסיע פון שטאט-פרעזידענט ארלאווסקי

פאביאניץ, (טעלעפאניש).

געלטען האבען די היגע הויז-בעזיצער אפגעהאלטען א פערזאמלונג און שטיצען מיט דער דעמיסיע פון פאביאניצער שטאט-פרעזידענט אלעקסאנדער ארלאווסקי, וועלכע האט, ווי בעוואוסט פארינע וואך אריינגעשיקט א רעזיגנאציע-בריוו אין מאגיסטראט.

נאך א לענגערע דיסקוסיע איז בעשלאסען געווארען, אז היינט זאל זיך וועדען א דעלעגאציע צום לאדזשער וואיעוואדע יאשטשאלט און פערלאנגען, אז די דימיסיע זאל אנגענומען ווערען. מחמת זיי זעהען נישט איין, אז בעת דער איצטיגער ווירטשאפט זאל דער פאביאניצער מאגיסטראט קענען עקזיסטירען (§)

ארעסטירט 32 יוגענדליכע קאמוניסטען אין פאביאניץ

פאביאניץ, (טעלעפאניש).

דער היגער פאליציי-קאמענדאנט קאמיסאר גיזשינסקי האט געלטען בעקומען א פערטרויליכע ידיעה, אז אין וועלדעל אין דארף באלא וועלען זיך צוזאמענקומען איינגע צוועהנדליג קאמוניסטען און עס וועט איינגעארדענט ווערען א פאנטען-לאטעריע, פון וועלכע די הכנסה דארף געהן לטובת דעם פאנד פון דער קאמוניסטישער פארטיי.

פאליציי האט תיכף ארומגערינגעלט דאס וועלדעל און איינגע דרייסיג יונגע לייט ארעסטירט. עס איז אויך קאנפיסקירט געווארען די פאנטען-לאטעריע און דאס טיימענע געלד. (§)

פראוואקאציעס פון היטלעריסטן געגען יודן אין לייפציג

לייפציג, 11. יולי (ספ.) פיל יודען אין זאקסען האבען בעקומען דראהונגס-בריף, אין וועלכע עס זענען געלעגען בלעכלעך, אויסגראווירט א יוד הענגט אויף א בוים.

דער פראוואקאטארישער אינהאלט פון די בריף, וואס ענטהאלטען דראהונגען פון מארדען און לינטשונגען האט ארויסגערופען גרויסע בעאונרוהיגונג צווישען דער יודישער בעפעלקערונג. די מחברים פון די בריף זענען היטלעריסטען.

א יאפאנישע געזעלשאפט פאר'ן א"י-אויפבוי

טאקיא (יט"א) לויט דער איניציאטיוו פון יאפאנישען פאליטיקער שאנין סאקאי איז אין טאקיא געגרינדעט געווארען א געזעלשאפט, וועמענס ציעל לויט'ן סטאטוט לויטעט: אונטערשטיצונג פון ווידעראויפבוי פון אויסדערוועהלטען יודישען פאלק אויף דעם מיזראכישע יסוד, ווי אין זיין אלט פאטערלאנד — ציון.

==§==

ארעסטירט דעם 2-טען מערדער פון פאטאגראפיסט ווילטשעווסקי

היינט ביינאכט ווערט ער געבראכט קיין לאדז

(§) גרויס אויפזעהן האט בשעתו ארויסגערופען דער מארד איבער'ן פאטאגראפיסט ווילטשעווסקי אויף פשעיאזד 46.

בעת דער ערשטער אויספארשונג האט די פאליציי פעסטגעשטעלט, אז אין מארד האבען זיך בעטייליגט דער 25 יעהריגער אברהם מייקאווסקי און דער 34 יעהריגער פראנטשישעק וויעלגושאק (דיבוק)

מייקאווסקי'ן האט די פאליציי תיכף ארעסטירט.

נעכטען האט די קאלישער פאליציי געכאפט א גנב, בעת ער האט געפרובט צו'גנב'ענען א קלייד אין באל'ס ראמען-קאנפעקציע געשעפט. אין קאמיסאריאט האט דער פערשוין ערקלערט, אז ער הייסט סטאניסלאוו יענדזשייטשאק און וואוינט אין לאדז. די פאליציי האט תיכף פאטאגראפירט און דאקטילאסקאפירט די פינגער צייכענס און דאס אלץ איבערגעשיקט קיין לאדז און אויספארשונגס-אמט. דא איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז דער פערהאלטענער איז טאקי נישט קיין אנדערער, ווי דער געזוכטער מערדער וויעלגושאק (ציבור).

היינט וועט דער חברה-מאן געבראכט ווערען קיין לאדז.

מען שטרייקט נאך אלץ אין פינסטער'ס פאבריק

(§) די אונטערהאנדלונגען צווישען די שטרייקענדע ארבייטער מיט די פאר שטעהער פון פינסטער'ס פלוש-פאבריק האבען נישט געבראכט קיין רעזולטאט. די ארבייטער פיהרען ווייטער דעם שטרייק.

לאדזשער שטאט-טעאטער ציגעל-גאס 27

XVII יאר יודיש דראמאטיש טעאטער אין פוילען XVII יאר

ווילנער טרופע — דיר.: — מ. מוזאה.

היינט דינסטאג, ד. 12-טען יולי 9 אוונט צום 5-טען מאל

גאסט-אויפטריט פון

זיגמונט טורקאוו

אין שלום אש'ס

„אנקעל מאזעס"

3 אקטען מיט א פראלאג (6 בילדער)

דראמאטיזירט: אידא קאמינסקא רעזשי: זיגמונט טורקאוו

בילעטען פון 50 גר. אן צו בעקומען אין די שטאט-טעאטער-קאסעס: פון 11 ביז 3 נ.מ. אין בעשטעל-קאסע פיאטרקאווסקא 1, פון 7.15 אין שטאט-טעאטער.

נייער רעגיסטער פון לאדזער אינוואלידער

(א) פון 1 יוני איז געעפענט געווארען דער נייער רעגיסטער פון די שטענדיגע לאדזער אינוואלידען ביים ציוויל-שטאנד-אמט. אלע אינוואלידען, וועלכע האבען זיך ביז איצט נאך א ווינשאנג געמעלדעט, אדער האבען זיך נאך נישט געמעלדעט אין שטאט, אדער האבען ווייטערע ערטער צוגעגאנגען און די ביי זיך, לעבען יעצט בעקומען דעם יוגענטשאן אין לאדז. די, וועלכע וועלען אויך גענעבען צו בעקומען א ווינשאנג, מוזען אנגעבען דאס ארט, וואו זיי זענען ביז איצט געווען פערשריבען.

בעריכטיגונג:

ביי א שלעכטער צורה מאטקייט פון די אויגען: שלעכט פיהלען זיך, טרויעריג געמיט און שלעכטע חלומות איז ראטזאם צו נעמען עטליכע טעג דורכאנאנד אויפ'ן ניכטערען מאגען איין גלאז נאטירליך „Franciszka Józefa" ביטער וואסער.

אין צוזאמענהאנג מיט דער נאטיץ וועגען דער ענטדעקטער פאלשער עסיג-פאבריק אויף גדאנסקא 16, ווערען מיר אינפארמירט, אז רובינשטיין האט קיין שום שייכות נישט צום ענין, ער איז נאר אויסגעהערט געווארען אלס עדות.

מודעה מהר ובין

אזוי ווי נאך שווערע מיה איז געלונגען איינצופיהרען ארדנונג אין די געשחט'ענע גענז און הינער, מ'זאל וויסען, אז עס איז נאר כשר, וועלכעס האט א בלייכענע בלאמבע אויף די פאלקע מיט די אויפשריפט כשר לאדז. אויפזיכט ראבינאט ועד הכשרות, יעצט האט זיך ווידער פערשפרייט געשחטענע עופות אהן בלייכענע בלאמבע זענען מיר שטרענג מזהיר, אז אהן בלייכענע בלאמבע איז נבלה וטרפה, און יעדער יוד זאל אנזאגען מ'זאל נישט קויפען זהנע בלאמבע ער זאל נישט נכשל ווערען אין עסען טרפות און די כלים ווערען טרפה, אז מ'וועט שטרענג אפהיטען וועט מען זיין זיכער, אז מ'עסט כשר.

לאדזער ראבינאט עם ועד הכשרות

בעמערקונג: קיין שום קצב און גענזלער זאל נישט האבען אין זיין געוועלב עופות אהן בלאמבע. געגענפאלס וועט מען מפרסם זיין, אז ביי איהם טאר מען נישט קויפען אלס כשר.

אנערקענט אלס בעסטע!

פריהשטיק, יארסקע-מיטאגען, אווענדברויט

פריש, געשמאק, ביליג אין דער געמיטליכער עלעגאנטער צוקערניע „אדלאן"

פיעטריקאווער 17, טעל. 247-22.

מיין ווונש: קומט איין מאל צו מיר עסן!

מיין איבערצייגונג: איהר בלייבט דאן בעשטימט מיין שטענדיגער גאסט!

אינה.: ד. ברייטשטיין

בעמערקונג: די קך ווערט געפיהרט פון אנ'ער שטקלאסיגען פאכמאן.

פון זאפארט איבערצוגעבען

אגרויס צימער

מיט צוויי פראנט-פענסטער. צו ערפאהרען אין אדמיניסטראציע אונטער „F. B."

כשר אכטונג! כשר

ווילט איהר הנאה האבען און זיין צופרידען? קומט אין דעם בעריהמטען שטרענג כשר'ען

„BAR LUNCH"

נארוטאוויטשא 40, טעלעפאן 185-97

וואס איז ווייט בעריהמט מיט זיין היגיעניששער איינריכטונג בעקומט איהר פרישע מיטאגען פון 4 געננג פאר 1.50 זל.

בעמ.: צוליב'ן הערשענדען קריזיס פון היינט אן כמעט אומזיסט! וועמפלעד מיט קישקע גראשלעד מיט קעלבערנע פיסלעך. גולאזש, קישקע מיט מילץ און וואורשטלעך מיט קרויט

נור צו 60 גראשען א פארציע

געבעקס פריי! קומט און איבערצייגט אייך! סאלידע בעהאנדלונג! עס ווערט אויך אפגעשיקט אהיים אהן ספעציעלע קאסטען.

מיט אכטונג „Bar Lunch" נארוטאוויטשא 40

אינהאבער: י. רייכמאן.

אכטונג, ווישניאווא-גורא!

Bar Reichman

פאר דער בעקוועמליכקייט פון די ג'קונדען האב איך געעפענט א פיליע אין ווישניאווא-גורא-א.ג.

Dr. Ludwik Falk

הויט און געשלעכטס-קראנקהייטען

נאוראט 7, טעל. 128-07

נעמט אן פון 10–12 מיטאג און פון 5–7 אוונט.

צו די ה"ה גנבים!

פאהרענדיג פרייטאג קיין אנדזשעיעוו האט מען ביי מיר אויפ'ן פאבריקס-וואקזאל ארויסגעצויגען פון טאש א פארטפעל מיט 30 זל. מזומן, א וועקסעל פון 50 זל. צ"ב 30/11 אויסשטעלער י. בארענשטיין און 2 לאמבארד-קוויטעס און א האלב לאס 3 קל. איך בעט די ה"ה גנבים געגען בעלוינונג זיך צו פערשטענדיגען אויפן נומר טעל. 223-52, די לאמבארד-קוויטעס האבען פאר קיינעם קיין ווערט נישט. דער וועקסעל ווערט דערמיט אנולירט.

Dr. med. M. Heller

ספעציאליסט פאר הויט- און ווענערישע-קראנקהייטען און מענער-שוואכע

נאוראט 2, טעל. 179-89

נעמט אן ביז 10 פריה, און פון 4—8 אוונד

פאר פרויען פון 4—5 נאכמ.

אונבעמיטעלטע — לעטשניצע פרייזען

ד"ר מעיר בערמאן

ספעציאליסט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע

צעגעלניאנא 45. טעלעפאן 149-07

נעמט אן פון 8 — 11 פארמ. און פון 4 — 8 אוונד

זונטאג פון 9 — 1 נאכמיטאג.

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

Dr. med.

D. Rozencwajg

האט זיך איבערגעצויגען אויף נארוטאוויטשא 16 (פילסודסקיעגא 76)

טעלעפ. 128-74

נעמט אן פון 9—10 פארמ. און פון 6—7 נאכמ.

Sanatorjum „PALACE"

פאר דערוואקסענע און קינדער אין כעלמי (הינטער לאדז)

נעמט אן ליידענדע אויף אלערליי קראנקהייטען און רעקאנוואלעסצענטען. אויפזיכט פון דאקטוירים ספעציאליסטען. ערצטליכע הילף, הייל-בעדער, טאראסען צו זון-לופט-בעדער, ווערענדעס פאר לעזשאקעס, הייל-גימנאסטיק און אטעם. טעניס-שפיל און אנדערע פערוויילונגען. לויפענד וואסער אין די צימערן. שיינע געגענד אין סאסנאווע וואלד — אידעעלע אברוה-בעדינגונגען. —

Dyrektor Dr. Rakowski

צו די ה"ה גנבים

פאהרענדיג פרייטאג נאכמיטאג מיט'ן אלעקסאנדערער טראמוויי האט מען ביי מיר ארויסגענומען א פארטפעל מיט א פאס, מיליטערישע דאקומענטען און וועקסלען, וועלכע איך דערקלעהר דערמיט פאר אונגילטיג. די וועקסלען זענען: 1) וועקסעל אויף 300 זל. אויסשטעלער בערנדארף צאהלבאר 27/7. 2) וועקסעל אויף 100 זל. אויסשטעלער ארענבאך צאהלבאר 30/9. 3) וועקסעל אויף 100 זל. אויסשטעלער בערקערט צאהלבאר 20/9. 4) וועקסעל אויף 200 זל. אויסשטעלער בירער סעגאל צאהלבאר 10/9. א טשעק אויף 90 זל. צאהלבאר 15/8 אויסשטעלער גאלעווסקי און 1 אינקאסא קוויט פון דער אגודה-שער באנק. אפצוגעבען געגען בעלוינונג צו ה' גאדלעוויטש ביי גאלאנט פאלודניאווא 2. דיסקרעציע געזיכערט.

רעשטען

ביי Szczęśliwy

נאוואמיעסקא 5 פראנט 2. שטאק

ווארנונג!

געעהרטע קונדען! אזוי ווי איהר קומט אויף נאוואמיעסקא 5 ווערט איהר פערפיהרט פון אנדערע סוחרים, וואס זיי זאגען, אז זיי הייסען שטשענשליווי — זייט דעריבער אויפמערקזאם און געדענקט די אדרעס פראנט 2 שטאק וואו איהר בעקומט בילליגער טאמאשאווער און אנדערע סחורות, די בעסטע קוואליטעטען, די נייעסטע און מאדערנסטע מוסטערן

אויף אנציגער און פאלטענס

מיט 30% ביליגער

קומט און איבערצייגט אייך!

מיט אכטונג: SZCZĘSLIWY

Nowomiejska 5 front II piętro

Dr. med. M. Taubenhaus

ספעצ. פאר פרויען און אקושער-קראנקהייטען

גערזשער 11, טעל. 246-09

נעמט אן פון 1–3 נאכמ. און פון 5–8 אוונד.

Dr. med. Z. DATYNER

אור אלאג

ספעציאליסט פאר נירען, בלאז און אורין-קראנקהייטען

Piramowicza 2, tel. 143-95

נעמט אן פון 6 ביז 8 אוו.

לאדזער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר נעמט אן פון 6 ביז 8 אוו. ניט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

„Lodz. Tageblat" Łódź Piotrk. 16
Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען רעד. 100.57 אדמ. 100.47

באראקען פאר דירות'לאזע!

די וואוינונגס-נויט אין לאדז, וואס האט נישט איהר גלייכען אין קיין שום שטאט פון פוילען, ווערט כסדר גרעסער. דער פערשארפטער קריזיס, האט לחלוטין פאראליזירט די אזוי אויך קארגע בוי-טעטיגקייט, וואס איז אנגעגאנגען אין די לעצטע יאהרען און בעת קיין נייע וואוינונגען קומען כמעט ניט צו וואקסט די בעפעלקערונג און יאהר יעהרליך קומען צו נייע טויזענדער פארלעך, וואס האבען נאך די חתונה זיך נישט וואו אהינצוטון.

די וואוינונגס-נויט פרעסט מיט איהר גאנצער לאסט די ארימע שיכטען פון דער בעפעלקערונג און אין באלוט קומט אויס צו לעבען נישט נאר „א געזינד זאלבע אכט", נאר „משפחות זאלבע אכט" אין איין שטיבעל ד' על ד'. און דאס זענען שוין די גליקליכע. ווארום צוליב דער ביטערער צייט הענגען איבער די קעפ פון טויזענדער לאקאטארען עקסמיסיע אורטיילען און ביי א גרויסען טייל ארימע הענדלער, שאכער און בעלי-מלאכות זענען טאקי די עקסמיסיעס שוין אויסגעפיהרט געווארען און זיי וואלגערן זיך ערגיץ אין פערשטונקענע הויפען, אין שמוץ, רעגען און שטויב.

וואס טוט די שטאט פאר די דאזיגע אונגליקליכע נע-ונד'ניקעס, וואס האבען קיין דאך נישט איבערן קאפ? כמעט ווי גארנישט. עפעס פערמאגט די שטאט א פאר באראקען פאר היימלאזע און דערמיט איז זי יוצא, בעת עס מעהרען זיך כסדר די ארויסגעשטויסענע פון זייערע היימען, וואס זוכען א ווינקעל, וואו דעם קאפ אוועקצולייגען.

דער גרויסער שטורם, וואס איז פאריגן פרייטאג אריבער איבער לאדז האט ווידער חרוב געמאכט פיל מ'שטיינס-געזאגטע „דירות" אין באלוט און זייערע ארימע בעוואוינער זענען געבליבען אהן יעדען שוץ. וואס וועט מיט די דאזיגע דירות'לאזע, פערוואגעלטע מענשען ווערען, נישט מעהר ווי קאנדידאטען אויף נייע עפידעמישע קראנקהייטען. צי איז נישט די פליכט פון מאגיסטראט צו פערזארגען די דאזיגע נרדפט'ע פון גורל מיט א דאך איבער'ן קאפ?

איצט אין די הייסע זומער-טעג איז דאס דאך אודאי נישט שווער און איז יעדענפאלס נישט פערבונדען מיט א וועלכע גרויסע הוצאות, ווי ווין ווייטער. א בודקעלע פון ברעטלעך קען זיין א היים פאר צלענדע פערוואגעלטע מענשען. די שטאט טאר ניט בלייבען גלייכגילטיג צו זייער פינסטערן גורל. מ'מוז צוטרעטען בויען באראקען פאר זיי. זאל מען זיי געבען אלטע וואגאנעס אלס וואוין - ארט, אבער זאלען זיי נישט בלייבען הפקר אין די גאסען, ווי פערוואגעלטע הינד.

פ. א.

שווער צו זיין א יוד אין בערלין

ווי אזוי די „נאצים" בושעווען. —:— פון ב. סמאליאר

אויף קורפירסטענדאם, — אין שענסטען צענטער פון בערלין, — איז רוהיג, שטיל און געמיטליך. דאמען, אויסגעפוצטע און אונטערגעפארבטע, זיצען זיך אונטער'ן פרייען הימעל אין די קאפע-הייזער ביי זייער „פייף-א-קלאק" טיי. מענער, ריין-געראזירטע, ספארטיש-געקליידעטע, נאשען זיך לאנגזאם ביי זייערע טישלעך די גרויסע פארציעס אייז-קרעם. אלץ איז אזוי זומערדיג. אלץ דאטשע - מעסיג. אלץ — אזוי בעאונרוהיגענד.

צווישען די גרינע אלעען אויף ביידע זייטען קורפירסטענדאם גליטשען זיך ארויס פון א זייטיגער גאס א גרופע יונגווארג. זיי גליטשען זיך ריטמיש אויף זייערע ראָווערס איבער דעם גלאנציגען אספאלטען - שאסע פון קורפירסטענדאם, און פייפען זיך ריטמיש אונטער דעם קאמוניסטישען „אינטערנאציאנאל". דאס זענען יונגע קאמוניסטען, יונגע קאמוניסטען, וואס פאהרען צוריק פון אן אויספלוג.

ביי ווילמערסדארפער גאס. — די גאס, וואו די היטלעריסטען האלטען אפט אפ זייערע מיטינגען, — שטויסען זיי זיך אן אויף א צווייטע גרופע יונגווארג. אויף א גרופע „נאציס"; א גרופע נאציס, וואס געהען צוריק פון זייערער א פערזאמלונג.

איין מאמענט, — און שטעקענס הויבען זיך און מעסערס בלאנקען. און געשרייען לאזען זיך הערען, און די לופט ווערט אנגעפיהלט מיט דינאמיט.

פאליסלייט, אין זייערע בלויע מונדירען, מיט זייערע הויכע שטאלענע היטלען, וואקסען אויס לאזען זייערע „קלאבס" אין דער ארבייט, צעבלוטיגען דעם און יענעם, צעטרייבען דעם נייגעריגען עולם, ארעסטירען יענע, וואס זענען זיך נאך נישט צעלאפען. שטעלען צוריק איין ארדנונג.

מענשען געהען פערביי די ווילמערסדארפער גאס עטליכע מינוט שפעטער האבען זיי שוין קיין אהנונג נישט, וואס דא איז ערשט מיט איניגע מינוט צוריק פארגעקומען. זיי זעהען אן אמבולאנס, אבער זיי ווייסען נישט, אז מיט א פינף מינוטען צוריק האט בלוט זיך דא געגאסען אויפ'ן ראג. זיי ווייסען נישט, אז דער שנעל-פערשווינדענדער אמבולאנס פיהרט מיט זיך אוועק איינעם, צי צוויי, צי זאגאר עטליכע קרבנות פון א בלוטיגען געשלעג.

אין א שעה ארום וועלען די דאזיגע מענשען קויפען די אָווענד-צייטונגען, וועלען זיי זיך וועגען דעם געשלעג דערוויסען. זיי וועלען לייענען, קוועטשען מיט די פלייצעס זיך וואונדערן און זאגען:

— פינף א זייגער אויפ'ן ראג פון קורפירסטענדאם און ווילמערסדארפער שטראסע?... איך בין דאך דארט געווען פונקט ארום פינף. ווי קומט עס וואס איך האב גארנישט געזעהן?...

* * *

אט דאס איז איצט בערלין. אט דאס איז איצט גאנץ דייטשלאנד.

נישטא דער טאג, אז ס'זאל נישט פארקומען קיין בלוטיגער געשלעג צווישען קאמוניסטען און נאציס. ניטא דער טאג, וואס זאל דורכגעהען אהן קרבנות.

אבער די דאזיגע געשלעגען ווערען איצט דורך דער פאליציי אזוי פלינק פערדעקט, אז בלויז א זייטיגער מענש, א צופעליגער גאסט אין בערלין, קאן זיי נישט בעמערקען. נאר זאגאר אויך איינגעווארצעלטע בערלינער.

א צופעליגער גאסט. — אן אמעריקאנער, אן ענגלענדער, א פראנצויז, — ווען ער קומט איצט קיין בערלין, וואונדערט זיך:

— וואס טומלען די אויסלענדישע צייטונגען אזוי פיל וועגען בלוטיגע צוזאמענשטויסען אויף די בערלינער גאסען?... וואס שרייבט מען אין אויסלאנד אזוי פיל וועגען עקסצעסען אין דייטשלאנד... אלץ איז דאך דא אזוי רוהיג... אלץ אזוי זויבער און געמיטליך...

אבער דער גאסט ווייסט נישט, אז די דאזיגע רוהיגקייט איז אן איבערפלעכליכע. ער ווייסט נישט, אז אונטער דער דאזיגער געמיטליכקייט קאכט און זידט און ברויזט מיט הייס בלוט און מיט אויפגערייצטע געפיהלען. ער מאכט זיך זיין שפאציר אונטער די לינדען, אדער איבער'ן קורפירסטענדאם; ער זעהט מענשען אין די קאפע-הייזער, ער בעמערקט די שוי-פענסטער פון די געשעפטען וואונדערבאר אויסגעפוצט, די דאמען קאלירפול געקליידעט, די מענער מיט פאריז-געפרעסטע אנצוגען, דוכט זיך איהם, אז דאס לעבען אין בערלין איז נארמאל, וואס נארמאלער קאן גאר נישט זיין.

און דער דאזיגער גאסט ווייסט נישט, אז עס קאן פאסירען, אז ער גופא זאל אין איין מינוט צייט — טאקי אזוי שפאצירענדיג אונטער די לינדען, — אריינגעכאפט ווערען אין א היציגען גאסען-געשלעג, וואס קיינער קאן נישט זאגען מיט וויפיל קרבנות ער וועט זיך פערענדיגען. א געשלעג מיט געוועהר, מיט רעוואלווערען און מיט מעסערס, א געשלעג, וואס טראגט א כאראקטער פון א בירגער-קריג.

דער דאזיגער גאסט, אויב ער איז א יוד. איז אסור אויב מען מעג איהם עצה'ן ער זאל אין אווענד זיך ווייזען אין געוויסע גאסען. אפילו אין בעריהמטען בערלינער טיער - גארטען וואלט איך איהם נישט גראטען צו געהען. א יוד, וואס קוקט אויס יודיש, קאן אין בערלין איצט אריינכאפען ריכטיגע קלעפ און זאל אפילו נישט וויסען פון וואנען דאס איז איהם געקומען. איידער ער קוקט זיך ארום איז פון די אנפאלער שוין קיין סימן נישטא. איידער א פאליציאנט קומט אונטער זענען שוין די כוליגאנעס, די נאציס, ווייט אין אן אנדער-גאס זיי טראגען זיך אפ גלייך ווי זיי טוען אפ זייער שטיקעל ארבייט. זיי ווערען פערשוואונדען און קיין זכר בלייבט אפילו נישט פון זיי.

און עס מאכט גארנישט אויס, צי דער, אויף וועמען זיי זענען אנגעפאלען, איז געקליידעט וועלטליך, אדער עטוואס ספעציפיש יודיש. עס איז גענוג בלויז דאס, וואס ער קוקט אויס יודיש. אפטמאל איז עס זאגאר גענוג, ווען איינער איז בלויז א ברונעט, בלויז אזא, וואס קאן אנגענומען ווערען אלס יוד.

בערלינער יודען ווייסען פון דעם דאזיגען אומגליק. זיי ווייסען, אז אין אווענד איז נישט אזוי זיכער אין געוויסע גאסען. זיי ווייסען און זיי מיידען טאקי אויס פון צו ווייזען זיך אין די דאזיגע גאסען.

א פריינד מיינער, א יודישער זשורנאליסט, וואס וואוינט אין בערלין שוין יאהרען, פיהלט זיך זעהר געקרענקט. ער איז א גרויסער פאטריאט פון בערלין. ער האלט בערלין פאר דער בעסטער שטאט אין אייראפא. איצט אבער איז ער מיט בערלין נישט איינגאנצען זיכער. ער קוקט אויס צופיל יודיש, האט ער דערפאר אפטע צרות; ווען ער ווייזט זיך אין גאס. צרות דערווייל נישט קיין פיזישע. עס איז אבער גענוג פיינליך פאר איהם צו הערען אין גאס הינטער זיינע פלייצעס פערשידענע פוילע וויצען אויף זיין חשבון, וויצען פראוואקאטארישע אויף וועלכע ער מוז, צום בעדויערען, שווייגען, ווייל אויב ער זאל ענטפערן קאן זיך עס ענדיגען פאר איהם גאנץ ביטער.

און א צווייטער פריינד מיינער, א קארעספאנדענט פון א גרויסער אמעריקאנער צייטונג, פיהלט זיך נאך מעהר ווי געקרענקט. ער איז היינט צו טאג דער איינציגער יוד צווישען די אמעריקאנער קארעספאנדענטען אין בערלין, און ער ווייסט, אז די טעג זיינע זענען געצעהלטע. זאל היטלער קומען אין דייטשלאנד צו דער מאכט, וועט זיין אמעריקאנער רעדאקציע נעמען און איהם פון בערלין איבערפיהרען, כאטש ער ארבייט שוין גוטע עטליכע יאהר אין בערלין, און כאטש ער האט זיך דא כמעט, ווי איינגעווארצעלט.

אמעריקאנער צייטונגען ווייסען, אז איצט איז נישט די צייט, ווען א יוד קאן אין דייטשלאנד האבען א צוטריט צו פערשידענע קוואלען פון נייעס, און זיי ווייסען אויך, אז עס געהט דערצו, אז מען וועט אין דייטשלאנד בכלל נישט וועלען טאלערירען קיין יודישע זשורנאליסטען, זיי ווייסען עס, רייניגען זיי דערפאר איצט זייערע פערטרעטונגען אין בערלין און פיהרען זייערע יודישע מיטארבייטער בעצייטענס איבער אויף שטעלעס אין אנדערע לענדער. וואס אין דייטשלאנד זאל נישט פאסירען, אבער קיין שום אויסלענדישע צייטונג וויל נישט, אז איהרע מיטארבייטער זאלען אטאקירט ווערען אין גאס, אדער איגנארירט ווערען אין פערשידענע רעגירונגס-אינסטיטוציעס. אמעריקאנער צייטונגען אודאי און אודאי נישט...

35.000 יוד. ארבייטער אין א"י

האבען מעהר אויפגעטאן ווי צענדליגער מיליאנען ארבייטער אין אמעריקא

דוד פינסקי וועגען זיינע א"י-איינדרוקען

וויען, (יט"א) וועלענדיג אין וויען בעת זיין דורכרייזע פון ארץ ישראל האט דער בעקאנטער יודישער שריפטשטעלער דוד פינסקי איבערגעגעבען אויף א פרעסע-באנקעט פון דער „ליגא פאר'ן ארבייטענדיגען ארץ ישראל" זיינע איינדרוקען פון יודישען אויפבוי אין א"י, וואו דער דיכטער האט פערבראכט העכער 3 חדשים.

פינסקי איז אזוי בעגייסטערט פון יודישען אויפבוי-ווערק, אז ער האט בעשלאסען איבערדריקען זיינע געפיהלען אין א ספעציעלער דראמא, וואס וועט טראגען דעם נאמען „הארא". די 200.000 יודען אין לאנד — האט ערקלערט דוד פינסקי — בעהערשען גייסטיג שוין דעם א"י, ווען מיר וועלען האבען דארט דעם ערשטען האלבען מיליאן יודען, וועלען די יודען זיין די פאקטישע בעליבתים פון א"י, הגם נאך נישט אין דער פיזישער בעהערשער. עס איז נישט אמת, אז דאס אראבישע פאלק איז געגען דאס יודישע אויפבוי. אדרבא. די ברייטע אראבישע מאסען פערשטעהען און שאצען זעהר די ברכה פון יודישען אויפבוי פאר'ן גאנצען לאנד. די אראבישע מאסען פיהלען און דריקען אויס אנערקענונג דערפאר, האט אין שכנות פון די בליהענדיגע יודישע קאלאניעס האט זיך פערגרעסערט און עקאנאמיש פערפעסטיגט אויך דער אראבישער ישוב.

פינסקי ערקלערט, אז ביז איצט האט ער 18 יאהר געהאלפען „שנארען" געלד פאר א"י, פון איצט אן וועט ער העלפען „שנארען" מענשען פאר'ן לאנד. ארץ ישראל נויטיגט זיך אין א נייער שטארקער יודישער איינוואנדערונג. דאס לאנד דארף מענשען מיט קאפיטאל און מיט ארבייט. דאס איז דער אלגעמיינער וואונש פון אלע יודישע גרופירונגען אין לאנד און ער, פינסקי, וועט זיך איצט שטעלען אין דינסט פון אט דעם וואונש און אומעטום אויפפאדערן די יודישע בעפעלקערונג פאה"ע. פון א"י.

פינסקי איז פיל לויב און שבחים אויף די קולטורעלע, סאציאלע און עקאנאמישע דערגרייכונגען פון דער יודישער ארבייטערשאפט אין א"י. 35.000 ארגאניזירטע יודישע ארבייטער פון א"י האבען קולטורעל און פראקטיש מעהר אויפגעטאן און מעהר דערגרייכט ווי די צעהנדליגער מיליאנען ארבייטער אין אמעריקא.

דער דיכטער האט אויך געשילדערט אויף געשטעלטע פראגען דעם אויפבליה פון דער העברעאישער ליטעראטור אין א"י, ווי אויך טעאטער, קונסט און ערציהונג, וועלכע זענען פאלקאם העברעאיזירט און זענען געווארען די טרעגער פון אן אייגענער העברעאישער קולטור.

די „ליגא" פארשטעהער האבען פון זייער זייט געפייערט דוד פינסקי צו זיין 40-יעהריגען ליטעראַרישען יובילעאום און גראטולירט צו זיין 60-יעהריגען געבורטסטאג. דוד פינסקי האט צוריק מיט 40 יאהר אנגעהויבען זיין דיכטערישע ארבייט.

די ווינער צייטונגען ברענגען אינטערוויוס מיט פינסקי איבער זיינע איינדרוקען אין ארץ ישראל.

„גודוויל" - געזעלשאפט אין שאנכאי

טרעביטש לינקאלן ווידער אויף דער סצענע

שאנכאי, (יט"א) ביי דער מיטווירקונג פון „קריסטליכען יונגער פערבאנד אין שאנכאי" איז געגרינדעט געווארען א „גודוויל" געזעלשאפט, וואס האט זיך געשטעלט פאר א ציל צו פלעגען פריינדליכע בעציהונגען צווישען קריסטען, יודען, מוסולמענער און בודיסטען. פון יודישען צד האט געהאלטען א רעפעראט אויף דער גרינדונגס-פערזאמלונג שארלס גאבאי. אלס הויפט-רעפערענט איז ארויסגעטרעטען דער גוט-בעקאנטער טרעביטש-לינקאלן, וועלכער איז איצט טעטיג אלס בודיסטישער גייסטליכער און געלעהרטער אונטער'ן נאמען טשאא קונג.

טרעביטש לינקאלן שטאמט פון א פרומער יודישער משפחה אין אונגארן. שפעטער איז ער געווען מיטגליד פון ענגלישען פארלאמענט. נאך דער רעוואלוציע אין דייטשלאנד איז ער געווען איינער פון די פיהרער פון דער קאנטר-רעוואלוציע און איז געווען טעטיג אלס פרעסע שעף פון דער דריי-טעגיגער רעגירונג און פוטשיסט קאפ.

יודער פאסאזשיר קען מאכן א רייזע אויפ'ן גרונט פון ים

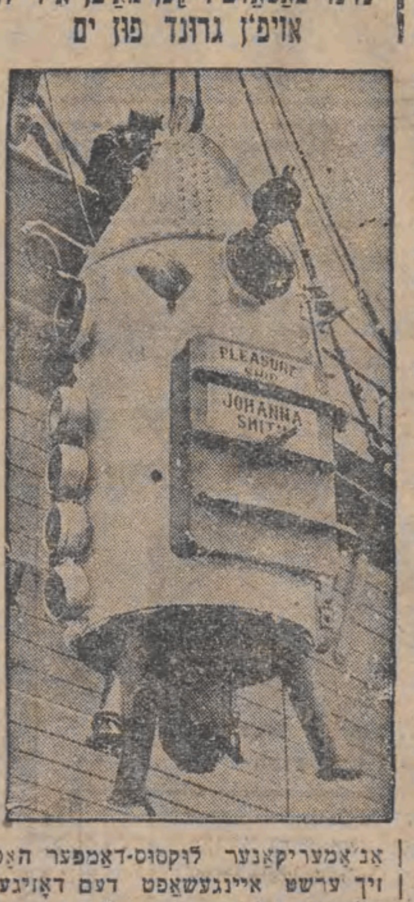

אן אמעריקאנער לוקסוס-דאמפפער האט זיך ערשט איינגעשאפט דעם דאזיגען גרויסען טויכער-גלאק, מיט וועלכען יעדער פאסאזשיר קען זיך אראפלאזען אהן שום געפאהר אויפ'ן דנא פון ים און זיך בעקענען מיט דער דארטיגער חיות- און פלאנצען-וועלט.

יוד. זעלבסטשוץ

געגען היטלעריסטען - טעראר אין עסטרייך

וויען, (יט"א) ווי מען מעלדט מיט ווערט אין גאנץ עסטרייך געשאפען אן איבערפארטייאישער יודישער זעלבסטשוץ געגען דעם ווילדען טעראר פון די נאציאנאל-סאציאליסטען, וואס פערשטארקט זיך אלץ מעהר אין ווין און אנדערע שטעט. די זעלבסטשוץ ווערט אונטערשטיצט דורך אלע יודישע ריכטונגען און גרופירונגען.

די זעלבסטשוץ איז נישט פערבונדען מיט קיין שום פארטיי און פערטיידיגט יודען פון די היטלעריסטען-אנפאלען. א חוץ אין ווין איז די זעלבסטשוץ פראקטיש טעטיג אויך אין אייזענשטאט, מאטערסדארף א. אנד.

היטלעריסטען נוצן אויס די יודישע פראטעסטען אין פוילען

בערלין, (יט"א) די נאציאנאל-סאציאליסטישע פרעסע נוצט אויס פאר איהר ווילדער יודען-העצע די יודישע פראטעסטען אין פוילען געגען די היטלעריסטישע גלארטאטען און קאנפיסקאציע-בעשלוסען אלס בעווייז, אז „יודען זענען נישט לאיאל לגבי דייטשלאנד". דער „אנגריף" פיהרט לעצטענס א קאמפאניע פאר ארויסשטויסען יודען פון תבואה-האנדעל.

רעוויזיאניסטישע צייטשריפט אין כארבין

כארבין, (יט"א) דא האט אנגעהויבען צו ערשיינען א צווי-וועכענטליכער יודיש-רוסישער זשורנאל א. נ. „הדגל". די צייטשריפט ווערט ארויסגעגעבען דורך דעם כארבינער רעוויזיאניסטישען יוגנד פערבאנד „ברית טרומפעלדאר".

לוצאטי, א גוטער יוד, אבער א בעסערער איטאליענער

מיין בעגעגעניש מיט לואידזשי לוצאטי.-אין הארצען א זוהן פון יודישען פאלק, אבער פיל מעהר א רוימער. - האט געגלויבט, אז מען קען בעקעמפען דעם אנטיסעמיטיזם מיט קלוגע און שעהנע ווערטער.-איז געווען איטאליענישער פרעמיער און הויך געשעצט פון איטאליענישען פאלק.-מען דארף בעווייזען דער וועלט. אז נישט אלע יודען ווילען ווערען באנקירן, און שטרעבען צו ערד-ארבייט, איז געווען לוצאטי'ס טענה.

פון מיינע בעגעגענישען — פון ראובן בריינין

נאר א פאר פאקטען פון זיין ביאגראפיע: געבוירען אין 1841 אין ווענעדיג, א זוהן פון פארנעהמע עלטערן, אן אפשטאמיג פון דער פאמיליע לוצאטי, וואס האט זיך בעקאנט געמאכט אין דער יודישער וועלט מיט די צוויי גרויסע נעמען פון אפרים משה לוצאטי און שמואל דוד לוצאטי.

שוין אלס צוואנציג-יעהריגער יונגערמאן איז לואידזשי לוצאטי אויפגענומען געווארען אלס דאצענט פאר נאציאנאל-עקאנאמיע און פאר סאציאל-פאליטיק.

אין א קורצער צייט האט זיך לוצאטי ערווארבען א וועלט-נאמען אויף דעם געביט פון פאלקס-ווירטשאפט.

צו זעקס און צוואנציג יאהר איז ער שוין אויפגענומען געווארען אלס פראפעסאר פון נאציאנאל-עקאנאמיע אין דער אוניווערזיטעט פון פאדוא. באלד נאך דעם איז ער בעשטימט געווארען אלס דער גענעראל-סעקרעטאר אין מיניסטעריום פון לאנדווירטשאפט.

אין יאהר 1870, ווען ער איז נאך נישט געווען פולע דרייסיג יאהר אלט, האט לוצאטי געוועהלט דעם פארלאמענטארישען „לויפבאהן". זיין ערפאלג איז געווען פערזיכערט דורך זיין נאמען און זיין בעדייטונג אלס פאלקס-ווירטשאפטלער.

[illegible] מאל איז לוצאטי בעשטימט געווארען אלס פינאנץ-מיניסטער. דאס איטאליענישע פאלק האט אנערקענט די גרויסע פערדינסטען פון לוצאטי'ן פאר די איטאליענישע פינאנצען און אלס סאציאל-פאליטיקער.

אין יאהר 1910 איז לוצאטי געווארען פרעמיער. עס איז דאן געווען א יאהר פון שווערען קריזיס אין פאליטישען לעבען פון איטאליען. לוצאטי האט דאן געבילדעט א דעמאקראטיש מיניסטעריום מיט א פאלקסטימליכען פראגראם.

אויסער זיינע ריין-ווירטשאפטליכע ווערק אויף דעם געביט פון פינאנצען און פאלקס-ווירטשאפט האט זיך דער יודישער פרעמיער אויך אויסגעצייכענט אלס גלענצענדער זשורנאליסט. ער האט אריינגעטראגען לעבען און בעוועגונג אין די טרוקענסטע ענינים, וועגען וועלכע עס איז איהם אויסגעקומען צו שרייבען.

* * *

אינ'ם חודש אקטאבער, 1925, וואס איך האב פערבראכט אין רוים, האב איך בעקומען, דורך דער הילף פון פראפעסאר דאנטע לאטעס, [illegible] פון דעם [illegible] פרעמיער, לואידזשי לוצאטי, צו בעזוכען איהם.

וועגען מיין ערשטען געשפרעך מיט לוצאטי'ן האב איך געשריבען אין יענער צייט. דא וויל איך נאר געבען אן אלגעמיינע כאראקטעריסטיק פון דעם גרויסען יודישען סאציאל-פאליטיקער.

ווען איך האב בעזוכט לוצאטי'ן, איז ער געווען בעשעפטיגט מיט'ן צוזאמענשטעלען זיינע בוכער אין איטאליעניש און אין אן ענגלישער איבערזעצונג.

צו יענער צייט האט לוצאטי אפט געפיבערט און האט קוים בעזוכער אויפגענומען. פאר מיר האט ער געמאכט אן אויסנאהם.

ביי מיינע ביידע בעזוכען אין הויז פון לוצאטי'ן אין וויא ווימינאלע, פונקט אום דריי א זייגער נאכמיטאג, פלעגט מיך אפווארטען זיין קאטוילישע סעקרעטארין. זי פלעגט מיך אריינפיהרען אין די ביבליאטעק-צימערן, וואו דער אלטער לוצאטי (דאס איז געווען לערך צוויי יאהר פאר זיין טויט) פלעגט מיך מיט זיין פריינדליכער מינע בעגעגענען.

פאר אלעם פלעגט זיין סעקרעטארין נעמען זיין פולס און בעטאפען זיין שטערן, אום זיך צו איבערצייגען, צי ער האט נישט קיין פיבער.

„און אז עס איז פאראן א ביסעל פיבער מאכט אויך נישט אויס", פלעגט לוצאטי זאגען מיט א שמייכעל צו זיין שטרענגער סעקרעטארין.

אין די הויכע, גרויסע שטודיר-צימערן זענען געשטאנען לאנגע טישען, בעדעקט מיט צייטונגס-אויסשניטען און מיט נאך נישט געבונדענע בראשורען, אין וועלכע ער האט ארומגעזוכט, פיהלענדיג, אז זיין צייט איז פאראיבער, אז ער געהערט שוין צו דער געשיכטע.

דער אלטער שטאאטסמאן האט, ווי עס האט אויסגעזעהן, אין די ביבליאטעק-זאלען פלייסיג געארבייט צוזאמענצושטעלען די געשיכטע פון זיין עפאכע, אויף וועלכער עס איז אנגעשפרונגען דער פאשיזם.

האבענדיג צוטרוי צו מיר, האט לוצאטי שארף קריטיקירט דאן דעם נייעם פאשיסטישען רעזשים, וואס דערשטיקט די פרייערע גייסטער.

איך האב בעטראכט די פיגור פון דעם הויך-געוואקסענעם זקן, וועלכער האט מיר אויסגעשטרעקט אן אויסגעטרוקנעטע האנד מיט כמעט שפיציגע סקעלעטען-פינגער.

לוצאטי'ס פנים האט דערמאנט אן דעם פנים פון דעם פערשטארבענעם פראפעסאר מאנדעלשטאם (נאר דער קאפ פון מאנדעלשטאם איז געווען פיינער). זיין שוואכער טריט און זיינע כמעט אויסגעלאשענע אויגען האבען ערות-געזאגט אויף א קערפער, וואס איז נאהענט צום סוף. זיין גייסט אבער איז נאך געווען פריש און פויגזאם.

לוצאטי האט געמאכט דעם איינדרוק פון אן אלטען תלמיד-חכם. פריינדליך האט ער מיך אוועקגעזעצט נעבען זיך אויף אן אלטער זאפע, א שווארץ איבערגעצויגענע, און האט אנגעהויבען מיך אויסצופרעגען וועגען זיך זעלבסט און וועגען דעם יודישען לעבען אין אמעריקא.

זיינע פראגען זאגען ערות-געזאגט, אז טראץ זיין פיזישער שוואכקייט האט ער נאך נישט אפגעשלאסען זיינע חשבונות מיט'ן לעבען. עס האבען איהם נאך אינטערעסירט די גרויסע ענדערונגען, וואס קומען פאר אין דער יודישער וועלט.

אין זיינע לענגערע געשפרעכען מיט מיר האט ער עטליכע מאל אונטערגעשטראכען, אז ער איז א רוימער, וואס איז געבוירען געווארען ביי יודישע עלטערן.

בעמערקענדיג די פראגע אין מיינע אויגען, האט זיך לוצאטי פערבעסערט, אז אייגענטליך פיהלט ער זיך אין הארצען א זוהן פון יודישען פאלק, א מיטגליד פון דער יודישער געמיינדע, אבער עס איז פיל ראציאנעלער און חורקזאמער צו קעמפען פאר יודישע רעכט אין געוויסע לענדער; עס איז פיל קלוגער צו קעמפען פאר זיי אלס רוימער און נישט אלס אויסגעשפראכענער יוד.

אין זיינע אנזיכטען און געפיהלען וועגען יודען איז ער געווען גאנץ נאהענט צום גייסט פון וואלטער ראטענאו. ביידע זענען זיי געווען פרייע פארשער אויף זייערע ספעציעלע געביטען, אבער יודען און יודענטום האבען זיי געשאצט נאר פון זייער גייסט פון רשות-הרבים. זיי ביידע האבען געהאט א זעלבסטשטענדיגע מיינונג און א ברייטען בליק, וואס לאזט ארום די יודישע פראגע אין דער גרויסער וועלט.

דאך איז לואידזשי לוצאטי געווען נעהנטער צום וועלט-יודענטום, ווי ראטענאו.

(דאס ווייטערע קומט)

לאָדז
11. יולי 1932
דינסטאָג ח' תמוז תרצ"ב פ' חקת בלוק

טאָג-כראָניק

ביליגער ברויט

(§) דער נייער פרייז פון ברויט, וואָס עס האָט פעסטגעשטעלט די פריי-זען-קאָמיסיע ביים מאַגיסטראַט, איז נעכטען אַריין אין קראַפט: 2 קילאָ ברויט קאָסט איצט 85 גר.

נאַכט-דיזשורנע אין די אַפּטייקען

היינט בײנאַכט דיזשורען פאָלגענדע אַפּטייקען: א. באַטאַש (פּלאַץ קאָש-טשעלנע 10), א. לערטמאַ (פּאָמאָרסקאַ 12), ע. מילער (פּעטריקאָווער 46), מ. עפּשטיין (פּעטריקאָווער 225), ז. גאָר-טשינסקי (פּושעיאַזר 59), ג. אַנטאָניע-וויטש (פּאַביאַניצקא 50).

גרויסע שרפה אין דער שפּינערײ פון גאָלדמאַן און וואָלמאַן

שאָדען בעטרעפט העכער 10 טויזענד זל. — ווידער 54 אַרבייטער-משפחות געבליבען אָהן ברויט

(§) נעכטען 9.50 פרי האָט אויסגעבראָכען א שרפה אין די פאַבריקס-בנינים אויף שענקעוויטש-גאַס 53.

דער פּלאַץ מיט די בנינים געהערען צו קרענירגען און זיינען געפּאַכטעט פון דער פירמע „גאָלדמאַן און וואָלמאַן", אייגענטימער פון א וויגאָניע-שפּינערײ.

די שרפה האָט אויסגעבראָכען אין דער סאַלפאַקטאָרען אָפּטיילונג, צוליב דעם, וואָס דאָס בעט [illegible] האָט זיך צו שטאַרק דערהיצט, דערפון איז געפאַלען א פונק אויף דעם איינגעקייפטען באַוועל-שטויב, וואָס האָט זיך גלייך אָנגעצונדען.

דאָס פייער האָט זיך גיך [illegible] אויף דער [illegible] דאָרט אַרייַנגעדרונגען אין [illegible] אַלע [illegible] אין משך פון 15 מינוט איז דער [illegible] פאַרעטער בנין שוין געשטאַנען אין פלאַמען.

די אַרבייטער און אַרבייטערינס האָבען נישט בעוויזען אַרויסצוראַטעווען אפילו זייערע מלבושים, וואָס זיינען געהאָנגען אין גאַרדעראָבע-צימער, און זיינען אַרויס קוים מיט'ן לעבען.

אויפ'ן אָרט פון דער שרפה איז באַלד אָנגעקומען די צווייטע פייערלעשער אָפּטיילונג, וואָס האָט אַרויסגערופען צו הילף די 3. 4. 5. און 10-טע פייערלעשער אָפּטיילונגען.

מיט דער רעטונגס-אַקציע האָט אָנגעפירט קאָמענדאַנט כראָזמאַן.

א דאַנק די גרויסע אָנשטרענגונגען פון די פייערלעשער, איז געלונגען אָפּצוראַטעווען פון פייער 1 בעדראָהטע אָפּטיילונג און אַרום 1 מיטאָג איז דאָס פייער געלונגען אינגאַנצען איינצולעשען.

אויפ'ן אָרט פון דער שרפה איז אָנגעקומען דער שטאָט-סטאַראָסטע [illegible] דאָבינסקי און אַנדערע פאָרשטעהער פון דער מאַכט.

דאָס פייער האָט פאַרניכטעט אַלע מאַשינען אין דער סאַלפאַקטאָרען אָפּטיילונג און די זאַפּאַסען רויהען און פאַר-אַרבייטען גאַרן. דער שאָדען בעטרעפט העכער 10 טויזענד זל. די פאַבריק איז געווען זאַסעקורירט און האָט בעשעפטיגט 54 אַרבייטער.

==§==

באַנדיטען-אָנפאַל הינטער לאָדז

(§) ביים פויער אַלאָיזי וואַטשעכאָווסקי, אין דאָרף סטאַרע אַלשינאַ, איז נעכטען אויסגעפיהרט געוואָרען א באַנדיטען-אָנפאַל. טעראָריזירענדיג וואַטשע-כאָווסקי'ס אַלטע מוטער, וועלכע איז גראָד געווען אַליין אין שטוב, האָבען די אָנפאַלער אויפגעבראָכען דעם קופערט און צוגענומען 55 דאָלאַר און 700 זלאָטיס.

בעפאַלען אין גאַס

(§) דער אייגענטימער פון קאָלאָ-ניאַל-געוועלב אויף נאַרוטאָוויטשאַ 49, וולאַדיסלאַוו ברינרזאַ, איז שטעהענדיג פאַר'ן טויער פערוואונדעט געוואָרען מיט א טעמפּער זאַך.

אַראָפּ מיט די מאַרינאַרקעס

יעדער מוז כאָטש איין חודש אַרויספאָהרען אויף פרישער לופט

מיר מוזען און די זומער חדשים זיך אַרויסקריגען, פון דער דושנער שטאָט אויף פרייער לופט. מיר מוזען כאָטש איינמאָהל אין יאָהר אַלס שטע-טישער איינוואוינער, שעפּען אַביסעל פרישע לופט. אין געגענפאַל דראָהט אונז דער אונטערגאַנג.

אין די גרויסע שטעהט מיט זייער געדיכטער פערשטויבטער לופט, אָהן פעלדער, וועלדער, אָהן גערטנער שטאַרבט אויס יעדע משפחה שוין אין דריטען דור. אַזוי לערנט אונז די אָפיציעלע סטאַטיסטיק און פונדעס-וועגען האָט קיין שום אָפיציעלע מאַכט נישט געזאָרגט צו ענדערן די לאַגע.

מיר מוזען זיך אַרויסקריגען אויפ'ן דאָרף, און די וועלדער, און די בערג, צום טייכען, מיר מוזען זיך אַרויסקרי-גען אויף דער פרייהייט, צום ליכט-צו דער זון.

ווער עס בעקומט אורלויב אפילו נאָר איין פרייען טאָג פון אַרבייט'ן מוז אונבעדינגט אַרויספאָהרען הינטער דער שטאָט אויף אַ זומער וואוינונג און מאַכען שפּאַצירען און אויספלוגען דאָרט וועט ער קענען איינאָטעמען אין זיך די געזונטע לופט אין אָפּפרי-שען די כחות מיט די שטראַהלען פון דער זון. דאָס איז דאָס פרייע רעכט פון יעדען מענש. ווער עס קען מוז אַרויסלויפען פון שטאָט אין הייסע טעג.

מיר מוזען זיך בעפרייען פון שטאָטישער ענגשאַפט. יעדער שטעהט, אַז דאָס מוז אַזוי זיין. [illegible] איז אַ שעהנער ציל. דאָס איז [illegible] גער מוז! איצט אין דער צייט פון גרויסע היצען, מוז די שטרעבונג לופט און זון זיין אַלגעמיינע ערש[טע]...

צי ווען מיר וועלען זיך אַרויסקריגען פון פערשטויבטער און דומ[פּיגער] שטעט, צי אפילו ווען מיר בלייבען אין שטאָט, מוזען מיר יעדענפאַלס רעפאָרמירען אונזערע מענער-קליידונג מחמת אויף דעם געביט האָט די [מאָ]דערנע היגיענע נאָך גאָרנישט טוען.

מיט וואָס איז צוליב געזונדהייטס טעמים ווערט בעוואונדערט צו וואָס האָט די פרוי אונז פאַראויסגעזאָגט, אַרויסגעוואָרפען פון זיך דעם פערט[illegible] קליידער. דעם גאָרסעט און [illegible] דערע צענליכע איבערבלייבענישען [פון] דער עלטערע מאָדע אין שטאָדט [illegible] אונז אַ מונטערע און צעשמייכעלטע...

דער מאַן דאַגעגען, הגם ער [איז] דער אייביגער גורם פון פּראָגרעס האַלט זיך כסדר אין דער קאָנסערוואַטיווער פאָרם פון דער מענער קליידונג, וואָס האָט אין משך פון די לעצטע 50 יאָהר כמעט ווי זיך נישט געביטען.

ווי אַזוי זאָל די לופט און די [זון] האָבען איהרע גטהעריגע פעולה, בײַ דער מאַנספּערשוין בעדעקט זיין קערפּער געוויהנליך מיט זעקס שיכטען שטאָף און דערצי רייניגען און שוויצן קען און אויפ'ן האַלז טראָגט ער צוגעקנעפּעלטער קאָלנער. און דער בער אַוועק מיט דער שווערער מענער קליידונג! אַוועק מיט דער מאַרינאַרקע און פערקנעפּעלטען קאָלנער אויף האַלז אין צימער! אַוועק מיט [די] לאַנגע הויזען בעת די אויספלוגען!

לאָמיר טראָגען אַנציגער פון לייכטע שישציגע שטאָפען, וואָס לאָזען דורך די זון-שטראַהלען בעת די זומערדיגע היצען, מחמת זער קערפּער ווערט ווידעו שטאַנדס פעהיגער צו דערטראָגען יעדען מין לופט אונטער לופטיגע שטאָפען. מיר מוזען אַ סוף מאַכען צו די אַלטע מנהגים און אָננעמען דעם נייעם מנהג, וואָס דינט פאַר אונזער געזונד, מיר מוזען געהן לייכטע אָנגעטאָנע [illegible] גען און ווי מעגליך אַרויס פון שטאָט אויף פרייער לופט. גיכער פאַראויס צו דער זון, אויפן דאָרף אין די בערג, די טייכען און ווער עס קען צום ים נישט מאָרגען, נאָר היינט.

בקצור — צו דער זון!

אָסקאַר בערמאַן

די בעסטע לאָדעס ביליג און גוט
בעקומט מען אין דער
צוקערניע „אדלאר"
פּיעטרקאָווער 17, טעל. 247-22.
אַ פּאַרציע מיט וואַפלעס 40 גראָשען

נקמה פון א בערעדטער פרוי

צו'ממית'ט איהר אַלטע מוהמע'ן

(§) די 30-יעהריגע סטאַניסלאַווא קאַראַלעווסקא, איינוואוינערין פון דאָרף בזשעזשנא, האָט נישט געלעבט בשלום מיט איהר מוהמע, די 65 יעהריגע אַנ[illegible]יעטקא גזשעשטשינסקא. מחמת די לעצ[טע] האָט זי בערעדט פאַר די שכנים, אַז ווען דער מאַן איז געווען אין אמעריקא, האָט זי צוגעלעבט מיט א [illegible].

מיט א חודש צוריק איז די קאַראַ-לעווסקא'ס מאַן צוריקגעקומען פון אמע-ריקא. [illegible]

נעכטען האָט די קאַראַלעווסקא [illegible] טראָפען די מוהמע איהרע אין הויף און זי איז לאַנג געשטאַנען ביז זי איז אַוועקגעפאַלען אין חלשות. אויף צומאָר-גענס איז די אַלטע פון די קלעפּ גע-שטאָרבען. קאַראַלעווסקא איז אַרעס-טירט.

לאָדזשער בערזע

ביי א פעסטערע טענדענץ זיינען נעכטען פערנאָטירט געוואָרען פאָלגענדע קורסען:

4% אינוועסטיציע (ניט אָפיציעל)	91.50
4% דאָלאַרובקע	48.25
3% בודאָוולאַנע	37.—
8% וואַרשאַווער פאַנד-בריף	57.50
8% לאָדזשער פאַנד-בריף (ניט אָפ.)	56.—
7% סטאַביליזאַציע (אַמער.)	49.50
4½% זשעמסקע	35.50
באַנק פּאָלסקי	73.—
דאָלאַרען (נישט אָפיציעל)	8.89
פונטען	31.80
פראַנקען	35.04
גאָלד-דאָלאַר	8.96
גאָלד-רובעל	4.75
זילבער-רובעל	1.40
ביליאָן	0.58

==§==

פון לאָדזשער האַנדעלס-געריכט

יוסף רייכענבאַך ווערט אָנגעקלאָגט פאַר בייזוויליגען באַנקראָט. — געריכט בעשטעטיגט דריי אויסגלייכען

(5) אין פעברואַר 1930 איז ער-קלערט געוואָרען א אופּאַדלאַשטש דעם סוחר יוזעף רייכענבאַך בעזונדער פון דער פירמע „יוזעף" פערקויף פון גאַ-לאַנטעריע סחורות אויף פּיעטריקאָווער 116 און דער געפאַלענער סוחר איז שפּעטער אַרעסטירט געוואָרען און וויען אין חשד פון בייזווילינגען באַנקראָט און מען האָט ביי איהם קאָנפיסקירט 1310 דאָלאַר און צירונג. נאָכדעם ווי ער איז געבראַכט געוואָרען קיין לאָדז, איז ער איינגעזעצט געוואָרען אין תפיסה אויף קאָפּערניק גאַס.

לעצטענס איז פאָרגעקומען א פערזאַמ-לונג פון די קרעדיטאָרען, אויף וועלכער זיי האָבען זיך צוזאַמענגעשלאָסען אין א פעראיין און אַלס ענדגילטיגען סינ-דיק אויסגעוויילט דעם סוחר גוסטאַוו קנאָר. לויט'ן פאָרשלאַג פון ריכטער-קאָמיסאַר האָט דאָס געריכט בעשלאָסען איבערצוגעבען דעם ענין פון רייכענ-באַך'ען דער פּראָקוראַטור.

* * *

דאָס געריכט האָט בעשטעטיגט די רעגולאַציע פון די חובות פון די געפאַ-לענע סוחרים, די שותפים לייב דימאַנט און יוסף קורץ, בעזיצער פון א סווע-טער-פאַבריק אויף נאָוואָמיעסקאַ 21, לויט וועלכער די קרעדיטאָרען בעקומען אויסגעצאָהלט 12 פּראָצענט פון די חו-בות אין 3 ראַטעס. דער אורטייל ווערט רעכטקרעפטיג, דעם 1. אויגוסט.

אויך אין דער אופּאַדלאַשטש פון סוחר יונה שוואַרץ נאָוואָמיעסקאַ 19 האָט דאָס געריכט בעשטעטיגט די רע-גולאַציע אויף 12 פּראָצ. צאָהלבאַר אין 4 גלייכע האַלבּיעהרליכע ראַטעס.

* * *

דער בזשעזשינער געפאַלענער סוחר וואָלף איקא האָט מיט א צייט צוריק רעגולירט די חובות אויף 15 פּראָצ. צאָהלבאַר אין משך פון 2 יאָהר צייט, פון וועלכע 7 פּראָצענט דאַרפען בע-צאָהלט ווערען אין משך פון 1 יאָהר נאָכדעם ווי דער אויסגלייכס-אָפּמאַך ווערט בעשטעטיגט און 8 פּראָצ. אין צווייטען יאָהר. געגען דאָזיגען אויס-גלייך איז אָבער אַרייַנגעטראָגען געוואָ-רען אַן אָפּאָזיציע, אָנווייזענדיג, אַז דער געפאַלענער האָט זיך פערגליכען אין דער שטיל מיט א טייל קרעדיטאָרען. היות די דאָזיגע בעשולדיגונג האָט זיך אַרויסגעוויזען פאַר אונבעגרינדעט, האָט דאָס געריכט די רעגולאַציע בעשטע-טיגט.

דער אָפּמאַך געהט אַרייַן אין קראַפט דעם 8 אויגוסט, אויב עס וועט געגען איהם נישט אַפּעלירט ווערען.

טעאַטער „סקאַלאַ" שרודמיעסקאַ 15.
גאַסטשפּיל פון וועלטבערימטער קינסטל. שטערן פון ניו-יאָרקער קונסט-טעאַטער
פרייזן פּאָפּולערע פון 50 גר. ביז 2 זל.
בערטא גערסטען
מיט דעם אָנטייל פון דער בערימטער אַרטיסטין
קלאַרא סעגאַלאָוויטש
היינט דינסטאָג, דעם 12-טען יולי 9 אַזייגער אָוונט צום 5-טען מאָל
„ראַספּוטין"
בינע-רעפּערטואַר אין 6 בילדער מיט פּראָלאָג — פון גראַף אל. טאָלסטאָי און שטשעגאָלעוו
רעזשיסירט, איבערגעזעצט און ניי-אינסצעניזירט: מאַרק אַרנשטיין.
צאַריצע — בערטא גערסטען, ווירא באַוואַ — קלאַרא סעגאַלאָוויטש, ראַספּוטין — ש. לאַנדוי, פירשט יוסיפאָוו-ח. בוזגאָו, שטיורמער-ל. שריפטזעצער, פּראָטאָפּאָפּאָוו — י. סטרוגאַטש, צאַר מיקאָליי-נ. מעלניק, סימיאַנאָוויטש-ש. בלאַכער. באַרסקא-פישער ר. שילער. ד. ראַזענבלום און אַנדערע.
לאַדזשע לאַדזשע
אין IV בילד: ציגיינער קאַבאַרעט
אין וועלכען ס'בעטייליגט זיך א אָריגינעלער ציגיינער-טאַבאָר פון סאָליסטען און טענצער
קינסטל. לייטונג: מאַרק אַרנשטיין, געהילפס-רעזשיסער: ק. גוטמאַן. אַדמיניסטר. לייטונג: ב. אסם
בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען אין קאַסע פון „סקאַלאַ" פון 11—1 און 5-9 אָוונט און שבת א גאַנצען טאָג
בעמערקונג: דאָס טעאַטער איז פערזען מיט די נייסטע ווענטילאַטאָרען און ס'איז זעהר קיהל.

האַלב-קאָלאָניעס אין לאָדזשער פּאָוויאַט

(§) לויט דער איניציאַטיוו פון סטאַ-ראָסטאַ זשעווסקי זיינען היי-יאָהר צום ערשטען מאָל איינגעאָרדנעט געוואָרען זומער קאָלאָניעס אויפ'ן שטח פון לאָ-דזשער פּאָוויאַט פאַר קינדער פון כאָיניע, קאָנסטאַנטין, אַלעקסאַנדער א. א. סך-הכל פערברענגען אויף די האַלב-קאָלאָ-ניעס 310 קינדער.

נעכטען האָט די קאָלאָניע בעזוכט א פאָרשטעהער פון אַרבייטס מיניסטער-יום און ער האָט אויסגעדרוקט א דאַנק די איניציאַטאָרען פון דער נוצען איינ[illegible]-אַל.

—:§:—

שוין 50 יאָהר זינט פרויען אין פּאַריז קריגען נישט קיין טויט-שטראָף

איצט פייערט מען דעם יובל. — דער „נס" מיט דער גילאָטינע, וואָס האָט זיך אָפּגעזאָגט איבערצוהאַקען דעם האַלז פון אַ פרוי

די פרויען-רעכטלערינס פון דער גאַנצער וועלט פיהלען זיך שטאַרק גע-ערגעט, ווען עס קומט צו רייד וועגען דער רעכט-לאַגע פון דער פראַנצויזי-שער פרוי. אין פאַרגלייך צו די פרויען אפילו אין ווינציגער פאָרטגעשריטענע לענדער, איז די פראַנצויזקע נאָך זעהר הינטערשטעליג מיט איהר געזעצליכען שטאַנד. אמת, עס זענען דאָ אין פראַנ-קרייך פרויען-דאָקטוירים, אַדוואָקאַטען און פּראָפעסאָרן, אָבער צו דערזעל-בער צייט זענען זיי פאַרשלאָסען אַלע טירען פאַר פּאָליטישע, אָדער דיפּלאָמאַטישע אַמטען. זיי קאָנען נישט וועהלען, אָדער געוועהלט ווערען צום פּאַרלאַמענט, אָדער צו אַ שטאָדט-ראַט. זיי זענען אויך זעהר באַגרעניצט אין זייער פּריוואַטען רעכט לגבי זייערע מענער, אָהן וועמעס רשות זיי טאָרען זיך נישט אקה[illegible] טון, אַזוי אַז זיי האָ-בען אפילו נישט קיין דעה איבער דער דערציהונג פון זייערע קינדער.

אָבער טראָץ דעם אַלעם — און אפשר גראָד דערפאַר — די פראַנצוי-זישע פרוי אַזאַ מאַכט, אַז פראַנקרייך ווערט מעהר ווי יעדעס אַנדער לאַנד רעגירט דוקא פון פרויען. זיי, די פרוי-ען שטעלען מיט זיך פאָר די פראַנצוי-זישע עפענטליכע מיינונג. פאַר זיי ווערט צו מיינסטען געשאַפען די פראַנ-צויזישע ליטעראַטור, מוזיק און אַנדע-רע קונסטען, איבערהויפּט זענען עס די פרויען אין פראַנקרייך, פאַר וועמען עס זענען פּוילען גאַנג די פראַנצויזי-שע לייכטע אינדוסטריען, שאַפענדיג פאַר זיי אַלערליי פּערפומען און קאָס-מעטיקס, זיידענס און אַלע אַנדערע פיינע שטאָפען פאַר זייערע שטענדיג זיך-בייטענדיגע מאָדעס. און צולעצט דאַרף אויך דערמאָנט ווערען דער פון לאַנג אָן איינגעפירטער פראַנצויזישער פרויען-סאַלאָן, וואו עס ווערען נאָך היינט-צו-טאָג אַרומגערעדט און אפילו פאַרהאַנדעלט די וויכטיגסטע קולטור-לע און אפילו פּאָליטישע און דיפּלאָ-מאַטישע אינטערעסען פון'ם לאַנד.

צו אַט די אַלע נישט-געזעצליכע פאָר-טיילען און פריווילעגיעס פון דער פראַנצויזישער פרוי דאַרף מען אויך צורעכענען די זינט מיט פופציג יאָהר צוריק איינגעפירטע פריווילעגיע פון דער פראַנצויזישער פרוי — ווען זי איז אַ מערדערין — נישט בעשטראָפט צו ווערען מיט'ן טויט. געזעצליך קאָן די פראַנצויזישע מערדערין פאַר'משפט ווערען צום טויט פונקט ווי אַ מאַן, וואָס ווערט געפונען שולדיג אין מאָרד. פונדעסטוועגען האָט די פראַנצויזישע גילאָטינע אין פאַרלויף פון די לעצטע פופציג יאָהר בלויז אַראָפּגעהאַקט די קעפּ פון מענער, אָבער נישט פון קיין פרוי, כאָטש פראַנקרייך האָט אין משך פון'ם לעצטען האַלבען יאָהרהונדערט געהאַט אַ היבשע צאָהל פאַר'משפט'ע פרויען פאַר די שוידערליכסטע, ברו-טאַלסטע מאָרדען.

וואָס אָבער איז אַזוינס געשעהן מיט פופציג יאָהר צוריק, וואָס האָט גע-פירט צו אַט דער מילדקייט צו דער פראַנצויזישער מערדער? אין דעם פּאַריזער קרימינאַל רעקאָרד איז פאַר-שריבען אַזאַ מעשה:

דעם 15-טען אין יאָהר 1882 האָט דער דאַמאָלסטיגער פּאַריזער תליון, מאַסיע דייבלער, דער פאָטער פון'ם איצטיגען „מאַסיע דע פּאַרי" (דער הער פון פּאַריז — אַ מין סגי נהור טיטעל פאַר'ן גילאָטינע-העקער) געדאַרפט נעה-מען אויף דער גילאָטינע די מערדע-רין לואיז קאָנע. דער תליון האָט צו-געגרייט די טויט-מאַשין אויפ'ן הויף פון'ם געפענגעניש. די פאַר'משפט'ע איז אהין געפירט געוואָרען און דער גייסטליכער איז געגאַנגען פאַראויס פון איהר, אָבער הינטערווייליגכס, אַזוי אַז זיין פנים איז געווען אַנטקעגען איהר פנים, האַלטענדיג איז דער הויך אַ צלם, כדי צו פאַרשטעלען פון איה-רע אויגען דעם אָנבליק פון דער מאָרד-מאַשין. [illegible] האָט אויף איהר געוואַרט...

איהרע ליפּען האָבען נאָך געשעפּ-טשעט אַ תפילה, בעת די דינער פון'ם הענקער האָבען זי אַ כאַפּ געטאָן און זי אַוועקגעלייגט אויפ'ן ברעט און צוגעשנירעוועט איהר קערפּער צו דעם מאָרד-אַפּאַראַט. און אַ מאָמענט איז שוין איהר האַלז געווען אויסגעשטרעקט אונטער דעם שווערען מעסער, וואָס איז אויבען געווען באַפעסטיגט, אין דער בוייט, צו די צוויי זעלען פון דער גילאָטינע. דער „מאַסיע דע פּאַרי" האָט אַ דריק געטאָן, וואו ער האָט גע-דאַרפט, און דאָס שוידערליכע מעסער האָט זיך געגעבען אַ לאָז אַראָפּ, בעת ביי די בייוואוינענדיגע צוקוקער, מע-נער און פרויען, האָט פאַרכאַפּט דער אָטעם. אָבער אין דעם אויגענבליק זע-נען אַלע איבעראַשט געוואָרען, ווען דאָס מעסער איז פּלוצים געבליבען הענגען אין דער לופט איינגעפּער אַ פערטעל צאָל נאָהנט צום האַלז פון דער מערדערין. די צוקוקער האָבען ווידער אַרויסגעלאָזט אַ זיפץ, געמישט פון שרעק אונדערלייכטערונג. פאַר-וואונדערטע און געפּלעפטע זענען באַלד מאַסיע דייבלער און זיינע געהילפען צוגעלאָפען צו דער מאַשין, וואו דאָס שווערע מעסער איז נאָך אַלץ געהאָנגען בלויז איין צענטימעטער העכער פון דעם קרבנ'ס האַלז. אין דער רגע האָט די פרוי געעפענט אירע אויגען און האָט אַרויסגעלאָזט אַ שרעקליך נערוועני-דערשיטערענדיגען געשריי. די צוקוקער האָבען באַלד אין איין קול גענומען פאָדערען באַגנאַדיגונג פאַר דער פרוי, וועמעס האַלז דאָס שאַרפע שרעקליכע מעסער האָט זיך אָפּגעזאָגט איבערצו-שניידען. ביי זיי איז דאָס געווען ווי אַ „נס" ווי אַ געהיימניספולער צייכען פון רחמנות דיגען אָפּשיי, אפילו פון דעם קאַלטען אייזען, צו דעם פיינעם געשלעכט?... דער אמת איז אָבער געווען, אַז צוליב דער ווייכקייט פון דער ערד אונטער איין זייט פון דער גילאָטינע האָט זיך איין זייט פון דער גילאָטינע האָט זיך איין פלופּ אָקופּי-געלאָזט נידעריגער, ווי דער אַנדערער, אַזוי אַז דאָס שווערע טויט-מעסער איז געבליבען הענגען אַביסעל אין דער קרי- און האָט זיך דעריבער פאַרהאַקט ביים אַראָפּגליטשען זיך.

סיי ווי סיי האָט דער יוסטיץ מיניס-טער די מערדערין באַגנאַדיגט, פאַר-בייטענדיג איהר טויט-שטראָף אויף לעבענסלענגליכער תפיסה. זינט דע-מאָלט איז עס געוואָרען אַ מנהג אין פראַנקרייך, אַז יעדע צום טויט פאַר-אורטיילטע מערדערין ווערט פון'ם פּרע-זידענט באַגנאַדיגט און די פאַר'משפּט'ע פרויען פאַרברענגען אַנשטאָט דעם זייערע איבריגע יאָהרען אַלס לעבעדיג-באַגראָבענע אין די פראַנצוי-זישע טורמעס.

אין אַט האָבען די דאָזיגע באַגנאַ-דיגטע מערדערינס מיט עטליכע וואָכען צוריק געפייערט דעם 50-יעריגען יו-בילעי פון דעם „נס" וואָס האָט זיי געראַטעוועט פון דעם סוף, וואָס זיי וואָלטען געקראָגען, ווען זיי וואָלטען געווען מענער...

ל. פלאַמשטיין

ראַדיאָ פּראָגראַם

דינסטאָג 12 יולי

לאָדז (233.8) 11.58 שעה-צייכען, 1205 טאָג = פּראָגראַם און פּרעסע אי-בערזיכט, 12.40 וועטער-בעריכט, 12.45 פּליטען, 3.40 פּליטען, 4.35 קאָמוניקאַט פֿון צענטער. ביוראָ פֿאַר שיפֿער און פֿישער 4.40 פֿאָרטראָג, —.5 פּאָפּולע-רער קאָנצערט פֿון וואַרשאָו. פֿילהאַרמ. אָרקעסטער. —.6 פֿאָרטראָג (טר. פֿון לעמבערג), 6.20 טאַנץ-מוזיק פֿון טשע-כאָטשינעק, 7.15 פֿערשידענעס, 7.35 ראַדיאָ פּרעסע-זשורנאַל, 7.45 קאָמוני-קאַט פֿון דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער, פּראָגראַם אויפ'ן נעכסטען-טאָג און טעאַטער = רעפּערטואַר, —.8 פּאָ-פּולערער קאָנצערט פֿון וואַרשאָווער פֿילהאַרמאָנישען אָרקעסטער, וועהרענד דער פּויזע ליטעראַרישע פֿירטעל שעה, 9.50 בײַלאַגע צום ראַדיאָ פּרעסע זשור-נאַל, 9.55 קאָמוניקאַט פֿון דער צענטר. מיליטערישער וועטער - סטאַציע פֿאַר פֿליה-יועזען, —.10 טאַנץ-מוזיק, 10.40 ספּאָרט ידיעות. 10,50 טאַנץ-מוזיק.

מאַרקוס פֿער'משפּט אויף 3 חדשים אַרעסט

דער סענסאַציאָנעלער „קאָרטען-פּראָצעס" פֿאַר'ן אַפּעלאַציע-געריכט

(§) גרויס אויפֿזעהען האָט בשעתו אַרויסגערופֿען דער סענסאַציאָנעלער פּראָצעס געגען הערש מאַרקוס, געוועזע-נער לאָדזער סוחר, וואָס וואוינט לעצ-טענס אין בערלין.

מאַרקוס איז נעמליך אָנגעקלאָגט גע-וואָרען דורכ'ן היגען סוחר און אינ-דוסטריעלער דוד קלײנמאַן אין שאַנ-טאַזש.

ווי מיר ווײסען שוין, פֿלעגען פֿון עטליכע יאָהר צײַט צוזאַמען שפּילען אין קאָרטען. יעדעס מאָל, ווען מאַרקוס איז געווען אין לאָדז, האָט ער בעזוכט קלײנמאַנ'ען, בײַ וועמען עס זענען זיך אויך צוזאַמענגעקומען א רײַהע היגע סוחרים און פֿאַבריקאַנטען און מ'האָט צוזאַמען „געשפּראָכט" אויף וואָס די וועלט שטעהט.

אין אויגוסט פֿ. י. איז קלײנמאַן צו-זאַמען מיט זײַן פֿרוי געפֿאָהרען קײן אויסלאַנד. מיט זײ איז אויך מיטגעפֿאָה-רען מאַרקוס און די גאַנצע געזעלשאַפֿט האָט אויף דער באַהן אין די האָטעלען כסדר געשפּילט אין קאָרטען.

אין אָקטאָבער פֿ. י. האָט זיך מאַר-קוס געווענדעט צו קלײנמאַנ'ען, ער זאָל איהם צוריקגעבען 20.000 דאָלאַר, וואָס ער האָט בײַ איהם אויסגענאַרט אין קאָרטען שפּיל. קלײנמאַן האָט זיך, פֿער-שטעהט זיך, דאָס געלד נישט געוואָלט צוריקגעבען און געמאָלדען דער פּאָליציי אַז מאַרקוס שאַנטאַזשירט איהם.

מאַרקוס דערוויסענדיג זיך, אַז קלײנ-מאַן האָט דערלאַנגט אַנ'אָנקלאַגע אויף איהם, האָט זיך געווענדעט צו דער בערלינער פּאָליציי און פֿאָרגעשטעלט אַ מאַסע געצייכענטע קאָרטען, מיט וועלכע קלײנמאַן זאָל האָבען געשפּילט. מורא האָבענדיג צו קומען קײן לאָדז, אַז ער זאָל נישט אַרעסטירט ווערען, האָט דאָס געריכט מאַרקוס'ן אַרויסגע-געבען אַ „אײזערנעם בריוו" ערשט דאַן איז ער געקומען קײן לאָדז און זיך צו-געשטעלט צום פּראָצעס, וואָס איז פֿאָר-געקומען דעם 12 מאַי אין שטאָט-געריכט.

נאָכ'ן אויסהערען די עדות, האָט דאָס געריכט מאַרקוס'ן פֿער'משפּט אויף 10 חדשים תפֿיסה, צוריקציהענדיג גלײַכ-צײַטיג דעם „אײזערנעם בריוו" און גלײַך פֿון געריכטס-זאַל איז ער אָפּגע-פֿיהרט געוואָרען אין תפֿיסה.

מאַרקוס האָט געגען אורטייל אַפּע-לירט און נעכטען איז דער פּראָצעס פֿאָרגעקומען אין לאָדזער קרײַז-גע-ריכט. פֿאָרזיצענדער פֿון געריכט איז געווען ריכטער יאַרמלאָוויטש.

די דרײַ עדות פֿון דער פֿערטײדיגונג יעקב ראַגאָווסקי, מיכאַלי זישין און לעאָ וואָלף האָבען זיך נישט צוגעשטעלט די פֿערטײדיגער זאָגען זיך אָפּ פֿון די עדות.

אַדוו. מאַנטלאַר לענט פֿאָר אַרויסצורו-פֿען אַלס עדות דעם אויבער-קאָמיסאַר ווײַער, וועלכער וועט ערקלערען, אַז געגען מאַרקוס'ן פֿיהרט זיך א אויס-פֿאָרשונג.

דאָס געריכט בעשליסט דעם פֿאָר-שלאָג פֿון אַדוו. מאַנטלאַר צו דערווײַ-טערן.

דער בעשולדיגטער מאַרקוס איז זיך נישט מודה אין דער שולד, ערקלערענ-דיג, אַז ער האָט בײַ קלײנמאַנ'ען פֿער-לאַנגט 15.000 דאָלאַר, וועלכע ער האָט פֿערשפּילט בײַ איהם און וואויזענדיג אַז ער האָט פֿעסטגעשטעלט, אַז קלײנמאַן האָט געשפּילט מיט פֿאַלשע קאָרטען.

היות דאָס געריכט האָט נישט אויס-געהערט קײן שום עדות און האָט זיך נאָר בעגנוגענד מיט'ן איבערקוקען די אַקטען, האָט תיכף בעקומען דאָס וואָרט דער פּראָקוראָר קאָמאַראָווסקי, וועלכער פֿאָדערט צו בעשטעטיגען דעם אורטייל פֿון דער ערשטער אינסטאַנץ.

מאַרקוס'עס פֿערטײדיגער קאַפּילינסקי און ליפּשיץ האָבען אָנגעוויזען, אַז די עדות האָבען אין שטאָט-געריכט אונטער א שבועה דערצעהלט, אַז מאַרקוס האָט אָפֿט געשפּילט בײַ קלײנמאַנ'ען און וואָ-כעניג אין כסדר פֿערשפּילט.

היות בײַ קלײנמאַנ'ען האָבען נישט תמיד געשפּילט די זעלבע פּערזאָנען, איז איצט שווער פֿעסטצושטעלען וויפֿיל מאַרקוס האָט פֿערשפּילט.

נאָך א לענגערער בעראַטונג האָט דאָס געריכט אַרום 4 נאָכמיטאָג אַרויסגע-טראָגען דעם אורטייל, לויט וועלכען מאַרקוס איז פֿער'משפּט געוואָרען אויף 3 חדשים תפֿיסה, צוצורעכענען דעם פֿאַר-אַרעסט און אין פֿאַל פֿון א קאַסאַציע זאָל מאַרקוס אַרויסגעלאָזט ווערען אויף דער פֿרײַ געגען 3000 זל. קויציע.

די פֿערטײדיגער האָבען ערקלערט, אַז זײ גיבען אָפּ א קאַסאַציע.

—:§:—

טונעל פֿון טראַמוואַיאָווע גאַס פֿערמאַכט

(§) דער פּרײַוואַטגעריכטער שלאָקס-רע-גען האָט אויך פֿערגאָסען דעם טונעל פֿון טראַמוואַיאָווע ביז וויסאָקאַ. דאָס וואַסער האָט נעמליך אונטערגעשווענקט די אַלעיען פֿון טונעל און עס איז פֿער-האַן א סכנה, זײ זאָלען אײַנפֿאַלען.

פּאָליציי האָט בײדע אײַנגענג פֿון טונעל פֿערקלאַפּט מיט ברעטער און פֿערזיגעלט, די נאָהנסטע טעג וועט דער טונעל רעמאָנטירט ווערען.

וויזיטאַציע אויף די האַלב-זומער-קאָלאָניעס פֿאַר די שול-קינדער

(א) נעכטען האָבען אויף די האַלב-זומער קאָלאָניעס אַדורכגעפֿיהרט א וויזי-טאַציע דער וויצע פּרעזידענט ראַפּאַלסקי פֿאַרשטעהער פֿון וואָיעוואָדשאַפֿט און פֿון שול-קוראַטאָריום. די וויזיטאַטאָרען האָבען נאָכגעזעהן די קיך און פֿער-זוכט דאָס עסענוואַרג.

סך-הכל געפֿינען זיך אויף די קאָלאָ-ניעס 1300 קינדער, 431 קינדער געפֿי-נען זיך אויפ'ן אַרבעטסלאָזען קאָמי-טעט.

20 פֿירמעס זיך ליקווידירט אין משך פֿון חודש יוני

(מ) לויט דער סטאַטיסטיק פֿון דער 1 אינדוסטריע אָפּטײלונג בײַם מאַגיס-טראַט, האָבען זיך אין חודש יוני ליק-ווידירט 9 האַנדעלס אונטערנעהמונגען און 11 אינדוסטריעלע אונטערנעהמונ-גען.

לאַבוזעס שאַנטאַזשירען יודישע לעטניקעס אין ווישניאָוואַ-גוראַ

דרײַ יודישע לעטניקעס פֿערוואונדעט געוואָרען מיט א מעסער

(§) אַנדזשעיעוו און ווישניאָוואַ גוראַ זענען לעצטענס געוואָרען א נעסט פֿאַר פֿערשידענע אויסוואורפֿען און כוליגאַ-נעס, וועלכע נוצען אויס יעדע געלעגענ-הייט, כדי צו שאַנטאַזשירען די יודישע דאַרטיגע לעטניקעס.

בערך מיט 2 וואָכען צוריק האָבען זיך אין ווישניאָוואַ גוראַ בעוויזען אַ גע-ווינע שאַנטאַזשיסטען און גענומען טע-ראָריזירען די יודישע לעטניקעס, ווי ראַ בען געסטראַשעט די פֿרויען, אויב זײ וועלען זײ נישט געבען קײן אויסקויף-געלד, וועלען זײ זײ מעסער דערצעהלען, אַז זײ פֿיהרען זיך אויף נישט שײן.

אויס מורא פֿאַר א בלבול, האָבען גע-צאָהלט אויסקויף געלד. אַנדערע, [illegible] האָבען ערקלערט, אַז זײ וועלען קײן געלד נישט געבען און אַלץ דערצעהלען די מעשה.

הײַנטיגען זונטאָג האָט אײנער פֿון די שאַנטאַזשיסטען בעקומען א בריוו פֿון א לעטניטשקע, אַז ער זאָל קומען 4 זײגער אין וועלדעל הינטער אַנדזשעיעוו, וועט זי איהם געבען געלד.

א צײַט פֿריהער פֿאַר'ן בעשטימ-טען טערמין האָבען זיך דאָרט בעהאַל-טען אַראָלף רובינשטיין, אַבראַהם זילבער-מאַן, אַריה מאַשענבערג און חיים קאַין.

צו דער בעשטימטער שעה איז דער חברה-מאַן אָנגעקומען. פֿרעגענדיג זיך אויף דער לעטניטשקע, זענען צו איהם אַרויס די 4 מענער און געוואָלט איהם איבערגעבען דער פּאָליציי. דער חברה-מאַן האָט אָבער אַרויסגעכאַפּט א מע-סער און זיך געוואָרפֿען אויף די 4 יודען. מאַכענדיג אײניגע וואונדען חיים קאַין'ען, וועלכער וואוינט אין פּאַרנשטײנובקאַ. אַזוי אַרום איז דעם שאַנטאַזשיסט גע-לונגען צו אַנטלויפֿען. פּאָליציי פֿיהרט איצט אַנ'אויספֿאָרשונג.

==§==

א קרבן פֿון א שריפֿה

(§) אין דאָרף זאַמאָזשעץ האָט אויס-געבראָכען א שריפֿה אין הויז פֿון אַלאיזי קעבש אין איז שווער אָבגע-בריהט געוואָרען קעבש'ס 8 יעהריגע טאָכטער אירמאַ. אויפ'ן וועג צום שפּי-טאָל איז זי געשטאָרבען.

דערשאָסען די שטיף-מוטער

און פֿערוואונדעט זײַן ברודער און שוועגערין

(§) אין דאָרף פּיוואָניצע האָט זיך נעכטען אָפּגעשפּילט א בלוטיגע פֿאַמיליע-טראַגעדיע.

אין יענעם דאָרף וואוינט מיכאַל שי-מאַנסקי, אײַגענטימער פֿון 10 מאָרגען פֿעלד. מיט איהם צוזאַמען וואוינט אויך זײַן שטיף-מוטער פּעטראָנעלאַ סקאַל-סקאַ.

נעכטען איז פֿראַנטשישעק געקומען צופֿאָדערן צו מיכאַל'ן און פֿערלאַנגט, ער זאָל איהם אויסצאָהלען דעם טײל ירושה, וואָס איז געבליבען נאָכ'ן פֿערשטאָרבע-נעם פֿאָטער. מיכאַל האָט ערקלערט, אַז ער וועט איהם גאָרנישט געבען, ראַן האָט פֿראַנטשישעק אַנ'אויפֿגעקאָכטער אַרויסגעכאַפּט א רעוואָלווער און אויס-געשאָסען דרײַ מאָל. פֿון די קוילען איז די שטיף-מוטער געפֿאַלען א טויטע אויפ'ן אָרט און מיכאַל און זײַן פֿרוי זענען שווער פֿערוואונדעט געוואָרען.

נאָכ'ן אויספֿיהרען דעם מאָרד, האָט ער זיך אַלײן איבערגעגעבען אין די הענד פֿון פּאָליציי.

סוחר'טע פֿון אָפּאַטאָוו זוכט דאָ גליק...

(§) חנה פירנצווײַג, א סוחר'טע פֿון אָפּאַטאָוו, איז געקומען קײן לאָדז אײַנ-קויפֿען סחורה. געהענדיג אַזוי איבער דער קאָשטשושקאָ גאַס, האָט זי געזעהן, ווי א קופּקעלע מענשען שטעהען און שפּילען לײַדענשאַפֿטליך אין בײַנדלער. די יודענע איז פֿאַר טשעקאַוועס ווע-גען צוגעגאַנגען א קוק טון און דערזעהן, אַז מען קען זעהר לײַכט נתעשר ווערען. אָט געווינט אײנער אײן מאָל, צוויי מאָל — 3 מאָל. ער האָט שוין א קופּע געלד. נישט לאַנג געטראַכט, האָט זי אויך גע-פּרובט ס'גליק און, פֿערשטעהט זיך, פֿערשפּילט אײנמאָל נאָכ'ן אַנדערן מאָל א חשבון פֿון 10 זל. די פּראָווינצער יודענע האָט אַזוש בעקומען ספּאַזמעס.

שפּעטער האָט דאָך פּאָליציי פֿערהאַל-טען דעם „קאַסינאָ"-בעזיצער, א געוויי-סען אַנטאָני ראָמיניאַק פֿון מילא נאָך 14. ער איז פֿערבעטען. געוואָרען אויף אַפּרוֹת.

—•—

גרוס פֿון מאָריס שוואַרץ פֿאַר די לעזער פֿון „לאָדזער טאָגעבלאַט"

דער בעריהמטער אַמעריקאַניש יודי-שער שוישפּילער מאָריס שוואַרץ, וואָס איז ערשט געווען דער גאַסט פֿון לאָדזער יודען, שיקט אונז צו א גרוס פֿון טרוסקאַוויעץ, וואו ער האָט פֿערבראַכט עטליכע טעג, כדי זיך אָפּצורוהען פֿאַר זײַן אָפּפֿאָהר אויפ'ן טורנעע קײן רו-מעניען.

מאָריס שוואַרץ דריקט איצט אויס ענטציקונג פֿון די פּוילישע יודען, וועמענס אָריגינעלע יודישקײט האָט איהם געגעבען אָנרעגונגען צו זײַן ווײַטערען קינסטלערישען שאַפֿען.

—:§:—

פֿערשאַרפֿטער שטרייק אין די טריקאָטאַזש-פֿאַבריקען

(§) אין רעזולטאַט פֿון די בעשלוסען, וואָס די שטרײַקענדע טריקאָטאַזש-אַרבײטער האָבען אָנגענומען אויף זײער שבת'דיגען מיטינג, איז דער שטרײַק נעכטען פֿערשאַרפֿט געוואָרען און די שטרײַק-קאָמיסיע האָט אַראָפּגענומען פֿון די אַרבײט אַלע מײַסטער'ס, וואָס זע-נען נאָך געווען בעשעפֿטיגט אין די פֿאַ-בריקען. אויסער דעם ווערען אויך גע-מאַכט בעמיהונגען אָפּצושטעלען די רײַ-סערײַען, וואָס אַרבײטען פֿאַר די טרי-קאָטאַזש פֿאַבריקען.

דער שטרײַק נעמט איצט, ווי בעקאַנט אַרום אַלע טריקאָטאַזש פֿאַבריקען פֿון לאָדז.

* * *

שטרייק אין זגערזש

(§) אין ליבראַר'ס לוין-וועבערײַ אין זגערזש איז נעכטען אויסגעבראָכען א שטרײַק, צוליב דעם, וואָס די פֿירמע האָט געוואָלט רעדוצירען די לוינען.

ספּאָרט

„ווידזעוו"–„בר-כוכבא"

הײַנט דינסטאָג, 5 א זײגער נאָכמיט. קומט פֿאָר אויפ'ן טורן-פּלאַץ „ווידזעוו" א פֿרײַנדשאַפֿט-מעטש צווישען די מאַנ-שאַפֿטען פֿון „ווידזעוו" און „בר-כוכבא". אײַנגאַנג פֿרײַ.

פֿון דער שווער-אַטלעטישער סעקציע פֿון „בר-כוכבא"

עס ווערט בעקאַנט געמאַכט דאָס די איבונגען פֿון דער שווער-אַטלעטישער סעקציע זענען בענײַט געוואָרען און קומען רעגולער נאָר יעדען זונטאָג, מיטוואָך און פֿרײַטאָג פֿון 8 ביז 10 אָוונד.

געהײמניספֿולער זעלבסטמאָרד

אײַגענטימער פֿון ווײַן-געשעפֿט אויף ראַקישינער 52 זיך דערשאָסען

(§) דער סטרוזש פֿון דער קראַנקען-קאַסע לעמשניצע אויף שפּיטאַלנאַ גאַס 2 אַנטאָשקעוויטש, איז נעכטען אַרײַנגע-קומען זײַן בעקאַנטער, דער 34 יעהרי-גער וויקטאָר אַלעשקעוויטש, אינהאַבער פֿון ווײַן און ליקער געשעפֿט אויף ראַקאָ-טשינער 52.

נאָך א לענגערער געשפּרעך, האָט אַלעש-קעוויטש צוגענומען דעם רעוואָלווער, וואָס האָט זיך געפֿונען אויפ'ן טיש, זאָ-גענדיג, אַז ער געהט אַרײַן אין דער צווײטער שטוב טעלעפֿאָנירען. אין א מי-נוט אַרום האָט אַנטאָשקעוויטש דער-הערט א שאָס. ער איז אַהין אַרײַן און דערזעהן ליגען אַלעשקעוויטש'ן מיט א דורכגעשאָסענעם קאָפּ. אין א האָפֿנונגס לאָזען צושטאַנד איז ער אָפּגעפֿיהרט גע-וואָרען אין שפּיטאָל.

ווי די אויספֿאָרשונג האָט פֿעסטגע-שטעלט האָט זיך אַלעשקעוויטש לעצ-טענס געפֿונען אין א שלעכטער מאַטער-יעלע לאַגע.

רויב-אָנפֿאַל אויף נאָוואָמיעסקאַ גאַס

וואַרשאַווער גנב קומט קײן לאָדז אויף גאַסטראָלען איז פֿאַלט אַרײַן און יושב בסתר

(א) אויף נאָוואָמיעסקאַ גאַס איז צו דער דורכגעהערין דאָראַ הובערפֿעלד צו-געשפּרונגען א פֿערשוין און בליץ-שנעל אַרויסגענומען א האַנט-בײַטעל מיט 80 זל. נאָכדעם האָט ער איהר דערלאַנגט מיט דער פֿויסט אין פּנים און געפּרובט אַנטלויפֿען. אויפ'ן געשרײַ פֿון דער גע-פֿאַלענער זענען זיך צוזאַמענגעלאָפֿען דורכגעהער און פֿערהאַלטען דעם אַנפֿאַ-לער. אין קאָמיסאַריאַט האָט זיך אַרויס-געוויזען, אַז ער הײסט ישראל קאַמיץ, ער איז נעמליך געקומען פֿון וואַרשאָ אויף „גאַסטראָלען" קײן לאָדז.

יודיש טעאַטער „פֿילהאַרמאָניע"
פֿערבאַנד טרופּע פֿון א.א.פּ. אין פּוילען. אָנפֿירונג א. בעזמאַן.
דאָס אײנציגע אָפּערעטען-טעאַטער אין לאָדז!
אַלע האָבען זיך שוין איבערצײַגט, אַז אַזאַ גלענצענדע אָפּערעטען-שוישפּילערין ווי
מרים קאַראַלאָווא
האָט נאָך לאָדז נישט געזעהן.
פּרײַזען: פֿון 50 גר. ביז 1.60 זל.
לעצטע 2 טעג „מלכּה'לע"!
הײַנט און מאָרגען 9 אָוונד
„מלכּה'לע"
אין 3 אַקטען פֿון וו. שומסקי, רעזשי: פּ. קאַמבאַראָוו
מיט מרים קאַראַלאָווא.
די נאָהענטסטע סענסאַציאָנעלע פּרעמיערע:
דעם בעקער'ס טעכטער'ל
מיט מרים קאַראַלאָווא
קומט די טעג!
בעמ.: דאָס פֿילהאַרמאָניע-טעאַטער איז דאָס קיהלסטע טעאַטער אין גאַנץ לאָדז.

ליבע אין קריטען

גרויסער סענסאַציאָנעלער ראָמאַן פֿון דער נאָהנטער פֿאַרגאַנגענהייט

(27-טע פֿאָרטזעצונג)

הײַנט דאַרפֿען פֿאַרקומען די תנאים פֿון מײַן טײַ-ערער טאָכטער רעגינא מיט הער שימאָן ליובאַר. איהר וועט דערבײַ זײַן די עדות פֿון דער פֿײַערליכקײַט.

מיט דעם גאַנצען בעוואוסטזײַן גיב איך איבער דעם גורל פֿון מײַן טאָכטער אין די הענד פֿון הער ליובאַר.

מיט פֿיל ליבע און פֿערטרויען ווערט רעגינא הער ליובאַר'ס אײביגע פֿרײַנד און דעריבער בעט איך אײַך, הער רעיענט, איהר זאָלט נעמען די אונטערשריפֿטען פֿון יונגען פּאָר. דער אינהאַלט פֿון אַקט איז אײַך בעקאַנט.

דער רעיענט האָט זיך אויפֿגעהויבען און בעגריסענ-דיג דאָס יונגע פּאָר, האָט ער געזאָגט:

— הער שימאָן ליובאַר! איך בעט אונטערצושרײַ-בען דאָס פּאַפּיר, וואָס איך האָב צונויפֿגעשטעלט אין פֿער-שטענדיגונג מיט אײַך, הער ליובאַר און מיט הער סול-קאָווסקי. מיט דער דאָזיגער אונטערשריפֿט. פֿערפֿליכטעט איהר זיך צו זײַן א גוטער מאַן און געטרײַער פֿרײַנד, צו עהרען און צו ליבען אײַער פֿרוי.

ער האָט דערלאַנגט ליובאַר'ן א גאָלדענע פֿעדער. און ווען ער האָט אונטערגעשריבען, האָט ער זיך געווענ-דעט צו רעגינא'ן מיט די זעלבע ווערטער. ער האָט איהר דערלאַנגט די פֿעדער, אָבער רעגינא האָט נישט אויסגע-שטרעקט צו איהם די האַנד.

הער סולקאָווסקי האָט זיך בעאונרוהיגט. ער האָט צונויפֿגעצויגען די געדיכטע ברעמען און האָט עפּעס גע-מורמעלט:

— שרײַב אונטער, וועה וועט דיר זײַן, אויב דו וועסט ווײַטער זײַן אײַנגעשפּאַרט!

— ביטע אַזוי גוט צו זײַן און אונטערשרײַבען — האָט דער רעיענט נאָכאַמאָל געזאָגט.

— איהר קענט די פֿעדער אײַנטינקען אין בלוט פֿון מײַן האַרצען! — האָט רעגינא אַ געשרײַ געטון מיט א האַרץ-רײַסענד קול. ערשט דאַן וועל איך אונטערשרײַבען! פֿאַרוואָס קוקט איהר מיך אַזוי אָן? צי ווייסט איהר נישט, אַז איך געהער צו אַנ'אַנדערן, צו דעם, וואָס וואוינט אין וואַלד.

קום אַהער, אַלבערט. טראָג מיך אַרויס אויף די הענד, ווײַל צו דיר געהער איך. און צו דעם דאַרף מען נישט קײן שום אונטערשריפֿט. גאָט האָט געשריבען אין אונזערע הערצער, אַז מיר זאָלען זיך ליבען און געהערען אײנער צום אַנדערן אויף אײביג. אַוועק מיט אײַערע עקעל-האַפֿטע דאָקומענטען! וואָס פֿאַר א בעדײַטונג האָבען זײ געגען א שטאַרקער און מעכטיגער ליבע? בלויז זי איז דער אײנציגער שטאַרקסטער דאָקומענט!

רעגינא האָט זיך נישט אָפּגעגעבען קײן חשבון פֿון דעם. וואָס זי האָט געזאָגט. דאָס איז געווען ווי א געוואַל-דיגער אויסברוך פֿון א וואולקאַן.

די געסט זענען געבליבען ווי פֿערשטיינערט, זײ זע-נען געוואָרען אַרומגענומען פֿון אַ פּאַניק און האָבען גע-וואָלט ענטלויפֿען.

סולקאָווסקי האָט זיך געוואָלט וואַרפֿען אויף רעגינא'ן, אָבער מאַדאַם דיבעל איז צוגעשפּרונגען צו איהם, האָט איהם עפּעס אײַנגערוימט און עפּעס געשעפּטשעט אין אויער אַרײַן. אין אײן מאָמענט האָט ער זיך בערוהיגט און האָט געזאָגט מיט א ווייך קול:

— מײַן אָרים קינד, איז עס טאַקי אמת, וואָס די דאָקטוירים האָבען מיר געזאָגט מיט א פּאָר וואָכען צוריק, אַז דו ביזט גײַסטיג קראַנק?

איהר האָט געהערט, מײַנע געסט, וואָס מײַן טאָכטער האָט משוגע'נערהייט געזאָגט? דערווײַל קענען מיר נישט אַדורכפֿיהרען די תנאים, ביז מײַן טאָכטער וועט נישט קומען צום געזונד.

ערשט דעמאָלט וועט פֿערווירקליכט ווערען איהר הײַסער פֿערלאַנג צו ווערען ליובאַר'ס פֿרוי.

מאַדאַם דיבעל, איהר וועט אַזוי גוט זײַן און אַרײַנ-פֿיהרען רעגינא'ן אין איהר צימער. און איהר, מײַנע טײַע-רע פֿרײַנד, וועט מוחל זײַן א פֿערוועהטיגטען פֿאָטער, וואָס ער וועט איבעררײַסען די הײַנטיגע פֿײַערליכקײַט.

פֿון אַלע זײַטען האָבען זיך געלאָזט הערען שטימען פֿון מיטגעפֿיהל. מען איז צוגעגאַנגען צו סולקאָווסקי און איהם האַרציג געזעגענט.

אינגיכען האָט זיך רעגינא געפֿינען אין איהר צימער מיט איהר פֿאָטער, ליובאַר און מאַדאַם דיבעל.

— ביטע, פֿערמאַכט די טיר און גיט אַכטונג, קײַנער זאָל זיך אונז נישט אונטערהערען, ווײַל איך האָב א סך צו זאָגען דעם דאָזיגען אונדאַנקבאַרען ווײַב! — האָט סול-קאָווסקי מיט אויפֿרעגונג געזאָגט.

— זײַט מוחל, הער סולקאָווסקי, — האָט מאַדאַם די-בעל זיך אָפּגערופֿען — וואָס איך מיש זיך אַרײַן. ווי קען מען זיך בײזערן אויף א טאָכטער, וואָס איז קראַנק און דאַרף האָבען א גוטע אויפֿזיכט?

סולקאָווסקי האָט געדאַנקט דער מאַדאַם דיבעל, וואָס זי איז געטרײַ דער טאָכטער.

— גאָט איז מיר אַנ'עדות, אַז איך האָב קײנמאָל נישט געוואָלט מען זאָל מיר דאַנקען, — האָט מאַדאַם די-בעל פּאַטעטיש אויסגערופֿען, — איך האָב ליב דאָס קינד און איך וואָלט זי געוואָלט זעהען א גליקליכע!

— א גליקליכע! — האָט רעגינא האַסטיג א זאָג גע-טון, — און דערפֿאַר טרײַבט איהר מיך, איך זאָל חתונה האָבען מיט שימאָן ליובאַר'ן און דערפֿאַר מאַכט איהר אַ שנאה צווישען מיר און מײַן פֿאָטער? אָ, אײַער ליבע איז מיר גוט בעקאַנט.

גיט מיר סם און איך וועל עס גערן אויסטרינקען, איך וויל אײנמאָל פֿאַר אַלעמאָל ענדיגען מיט דעם דאָזיגען עקעלהאַפֿטען לעבען.

— איך זעה איצט אַלײן, אַז זי איז קראַנק און איך קען זיך דעריבער אויף איהר נישט בײזערן, — האָט הער סולקאָווסקי געזאָגט — און איהר ליבער ליובאַר, דאַרפֿט נישט אין כעס זײַן אויף אײַער כלה.

— אין כעס זײַן אויף רעגינא'ן? — האָט זיך ליו-באַר אָפּגערופֿען מיט א זיס קול, — איך פֿיהל בלויז מיט-לײַד מיט איהרע לײַדען.

— לאָמיר האָפֿען, אַז איהרע לײַדען וועלען שנעל אַוועק, — האָט סולקאָווסקי געזאָגט — אין ביסטרע-טאָל האָב איך א קלײן גוט. דאָרט וועט זי קענען ערהאָלען איהרע קראַנקע נערווען.

(פֿאָרטזעצונג קומט)

אינטערעסאַנטע וועלט-נייעס אין בילדער

פּלאַנצען ה...עו איז בערלין

נעבען בערלין איז פאַרפלאַנצט געוואָרען אַ פּאַלמע וואָס האָט זיך איצט שטאַרק צובליהט. דאָס איז אַ זעלטענע נאַטור-ערשיינונג.

צום אָנדענק פון קאָמפּאָזיטאָר הייד..

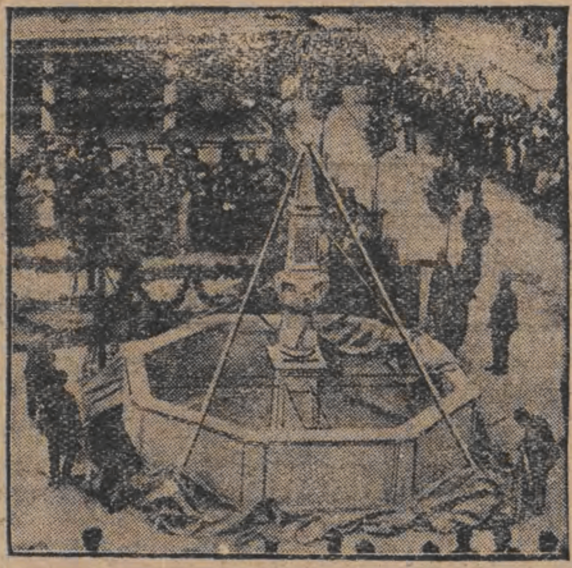

האָט מען אין עסטרייכישען שטעטעל הזינבורג געגראָבען אַ גרויסע ברונעם.

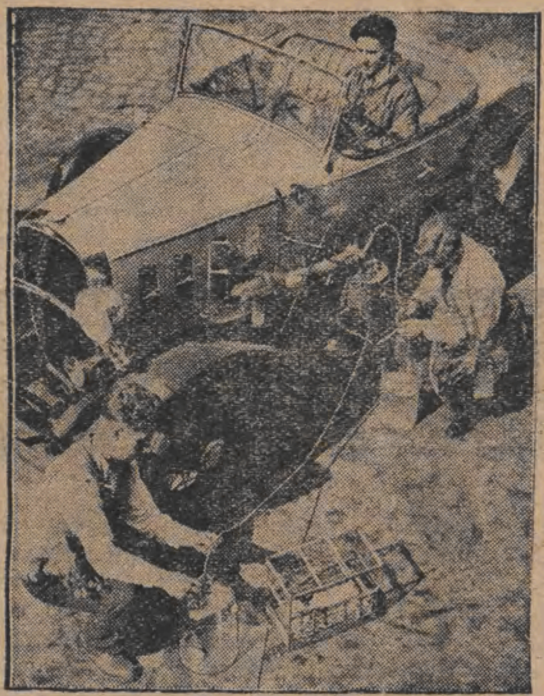

מען האָט איצט ערפונדען אַ מיטעל צו באַזייטיגען דעם רויך אין די שטינקענדען רוח וואָס עס ווערט אויסגעדינסט פון אויטאָמאָביל. דאָס איז אַ מין גאַז-מאַסקע. אין שטייגעל דערנעבען געפינען זיך פייגעל אין אַ מויז. און הגם דער דונסט ווערט צוגעפיהרט אין שטייגעל שאַדט עס זיי נישט, אַ בעוויז אַז דער גאַז איז אינשעדליך.

די אַ׳ געקרוינטע קעניגין פון נאָרוועגען

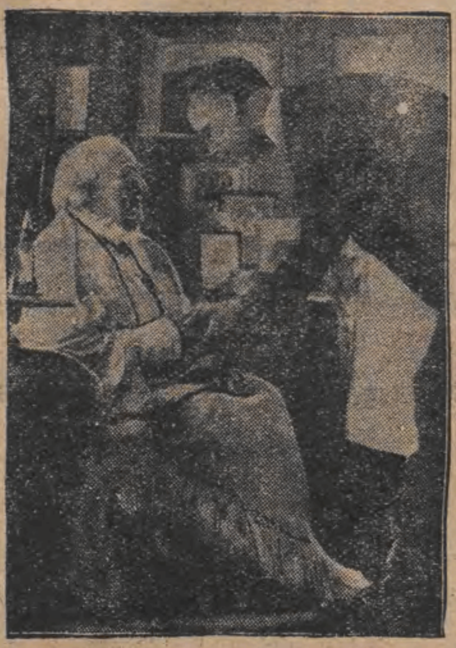

איז די אַלמנה פון גרויסען נאָרוועגישען דיכטער און פּאָליטיקער ביערנסטערנע-ביערנסאָן (אַ יוד) וואָס איז איצט אַלט 97 יאָהר. אויף אונזער בילד זעהט מען זי בעת׳ן געבען אַן אינטערוויו.

אַן קאַטאַסטראָפע איז געשעהן אין קליוולאַנד (אַמעריקאַ) ביידע פליהער זענען אָבער געבליבן נישט-בעשעדיגט.

אין 6 טעג אַרום דער ערד

מיט דעם דאָזיגען אַעראָפּלאַן, מיט וועלכען גריפין און מאַטער זענען אַדורכגעפלויגען פון ניו-יאָרק קיין בעלגיען אין 18 שעה, מאַכען זיי איצט ווייטער אַ רייזע אַרום דער וועלט אין 6 טעג.

גאַז-קריג אין פרידענס-צייט

כדי צו בעקעמפען די אינזעקטען וואָס שעדיגען שטאַרק די וועלדער פערגיפטעט מען זיי אין דייטשלאַנד דורך פערשפּרייטען אַ גיפט פּראָשעק פון אַעראָפּלאַנען.

פון מיטוואָך, דעם 6-טען ד. ח. און ווייטערדיגע טעג

„פרייע נשמות"

מיט NORMA SCHAERER

RAKIETA
איינאיינציג קלאַנג-קינאָ אין גאַרטען
שענקעוויטשאַ 40, טעל. 141-22

לאַנג-יעהריגער געריכטס-סעקרעטאַר
שרייבט און ערלעדיגט אַלערליי
ביטעס, אנקלאַגעס און קלאָגעס, עם ספּעציאַליסט אין מיליטער-ענינים ווי אויך אין שרייבען ביטעס פאַר איינציגע שפּייזערס (אָפּיעקאַנסטווע).
שנעלער אויסקויף פון פאַטענטען און רעגיסטראַציע-קאַרטען אויפ׳ן יאָהר 1932
ב. מאָז. פּעטריקאָווער 10

קויפט נור פון די 1-טע קוועלע
גרויסער אויסוואַהל
שפּאַציר-וואָגענס
אייזען · ניקעל
בעטען
מאַטראַצען
ספּרענזשינאָווע „Patent"
וויזימאַטשקעס
אַמעריקאַנער
צו בעקומען אין פאַבריקס-לאַגער
„DOBROPOL" Łódź, Piotrkowska 73 אין הויף

די בעוואוסטע
פעלד-בעטען
„PALMA-PATENT"
וואָס זענען אַלעמען בעקאַנט מיט זייער פּראַקטישקייט און דויערהאַפטיגקייט
מיט אַ גאַראַנטיע אויף 3 יאָהר
ווי אויך לעזשאַקעס, פעלד-בעטלעך און פעלד-בענקלעך
מאַטראַצען
געבעטע, שאַטקאָווע, קאַנאַדיסקע קאַזעטקעס, טאַפּטשאַנעס
בעקומט מען נור אין דער בעקאַנטער פאַבריק
לאָדז, פּולנאָצנאַ 24 טעל. 131-85
הורט דעטייל

דאָס עלעקטראָטעכנישע ביוראָ
Siła i Światło
וו. קרוקאָווסקי
פּאָלודניאָוואַ 23 טעלעפאָן 139-32
נעמט אָן דורכצופיהרען אינסטאַלאַציעס פון ליכט און קראַפט, קויפט און פערקויפט מאָטאָרען און ערלעדיגט אַלע אַרט עלעקטרישע איינריכטונגען אויף לייכטע בעדינגונגען.
ביליג, רעעל, שנעל און פּינקטליך!

א בשורה טובה פאַר עלטערן
די לייטונג פון בעוואוסטען אָרטאָדאָקסישען לעהר-אַנשטאַלט
„תורה ודת"
עם גן-ילדים
פלאַץ-וואָלנאָשטשי (ניי שטאָט) 6
מאַכט בעקאַנט דאָס נאָך אַ גרינדליכען רעמאָנט ווערט דאָס חדר צום נייעם שול-יאָהר פוילשטענדיג רעאָרגאַניזירט און פערפולקאָמט אויף אַלע געביטען פון למודי קודש און למודי חול. איינשרייבונגען פון נייע תלמידים אויפ׳ן קומענדיגען שול-יאָהר 1932/33 אין אַלע מחלקות ווי אויך אין גן-ילדים (פרעבעל-שול) קומען פאָר פון כ״ג אייר (29 מאַי) פון 9 ביז 1 טעגליך.
עלטערן! פערשרייבט אייערע קינדער אין חדר „תורה ודת" ווי ס׳ווערט געלייגט גרויס אַכט אויף די ערציהונג און דרך-ארץ׳דיגע אויפפיהרונג און ס׳ווערט געלערנט דורך מלמדים ספּעציאַליסטען תורה ודרך ארץ און אַלעס, וואָס אַ יודיש קינד דאַרף צו וויסען. קינדער פון 4 ביז 8 יאָהר ווערען אַהיימגעפיהרט דורך אַ ספּעציעלען מענש. צוליב קריזיס הנחה-פּרייז.

Zastrzyki
Opatrunki
Dyżury
Dyplom. siostra-pielęgniarka
ROŻA BECAKOWNA
Łódź Andrzeja 23, tel. 201-91

טוך- און קאָרט-לאַגער
Sz. Maroko
לאָדז, נאָוואָמיעסקאַ № 2
פראָנט 1-טער שטאָק, טעל. 159-48.
עמפּפעהלט צום פריהלינג- און זומער-סעזאָן אַ גרויסען אויסוואַהל פון די נייעסטע און בעסטע דאַמען- און הערען-שטאָפען

לעטשניצע
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
17 זגערזשער 17
טעלעפאָן 16-33
ס׳נעמען אָן דאָקטוירים פון אַלע ספּעציאַליטעטען ד״ר גאָלדשטיין-זאַלעק, ד״ר יוסטמאַן, ד״ר מ. קאַנטאָר, ד״ר ציעגע, ד״ר ראַקאָווסקי, ד״ר ראָזענצווייג, ד״ר רוזשאַנער, ד״ר חיינבערג, ד״ר סטופּעל, צאָהן-אַרצט. גראָדזיענטשיק-קראַשיאָוואַ.
ווי אויך וויזיטען אין שטאָט.
רענטגען-בעשטראַלונגען, קווארץ, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע און ערצליכע אַנאַליזען.

Dr. HALTRECHT
ספּעצ. פאַר הויט און געשלעכטס-קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21
נעמט אָן פון 8—11 פריה און פון 5 ביז 9 אָוו.
זונטאָג פון 10 ביז 1 בייטאָג.

יודען! היט אייך פאַר ווינקעל-שרייבער, וואָס נעמען אייך צו געלד און פערפיהרען אייך! פאַר׳ן זעלבען געלד ערלעדיגט געוויסענהאַפט
אַלע רעכטס-קאָנסולטאַנטן-אַרבייטן
דאָס לאַנג-יעהריגע, קאָנצעסיאָנירטע און בעסטענס-רעקאָמירטע רעכטס-קאָנסולטאַנטן-ביוראָ
„אַרגוס" זאַכאָדניאַ 36
טעל. 108-47. לינקע אָפיצינע, צווייטער שטאָק. טעל. 108 47
בעמ.: נישט-צייטיגע קונדען קאָנען אַלערליי אָנפראַגען, פּאָדאַניעס און ענינים אַרומרעדען און בעשטעלן טעלעפאָניש די פערטיגע שריפטען ווערען זאָפאָרט אָפּגעשיקט אַהיים.

שלאָסעריי-אַרבייט פאַר
וואוינונג
געשעפט
פאַבריק
פיהרט אויס ביליג
J. REDER
קאָנסטאַנטינער 13,
(רוג זאַכאָדניאַ).

2 פּאַרצעלען
אין פאַרעמביע
פראַמוויי-סטאַציע חושין-וואַלד, אויף גינסטיגע בעדינגונגען. זאָפאָרט צו פערקויפען.
צו ערפאַרען: טעלעפאָן 10-210.

לאָדזשי
פאַר 2 אַנשטענדיגע יונגעלייט פון זאָפאָרט איבערצוגעבען, צו ערפאַהרען: פאַבריקאַנט, שרודמיעסקאַ גאַס 58.

אַבאָנעמענטס-פּרייז: פאַר 1 חודש אין פּוילען 5 זלאָטיס, אין פראַנקרייך ... און בעלגיען — 20 פראַנק, אין אַנדערע לענדער ... [illegible]
אַנאָנסען-פּרייז: פאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100% טייערער. אויסער דער שטאָט מיט 50 טייערער. פון די פּרייזען ווערט נישט אָפּגענומען קיין ראַבאַט ... פאַר אַ מילימעטער-שורה פאַר׳ן טעקסט 16 גר. פּרייזען 24 גר. אין טעקסט 40 גר. פּרייזען ... גר. נאָך טעקסט 12 גר. פּרייזען 16 גר. [illegible]
Drukarnia E. i B. Landauskich, Łódź, Piotrkowska 16. [illegible]
Odpowiedzialny Red.-wydawca [illegible]